

RELACIÓ D'ABREVIATURES EMPRADES

- Comissions Obreres: **CCOO**
- Cens Electoral de Residents Absents: **CERA**
- Centre d'Investigacions Sociològiques: **CIS**
- Consell Superior d'Investigacions Científiques: **CSIC**
- Enquesta de Població Activa: **EPA**
- Estadística de Variacions Residencials: **EVR**
- Federació Espanyola de Municipis i Províncies: **FEMP**
- Fundació d'Estudis d'Economia Aplicada: **FEDEA**
- Institut Nacional d'Estadística: **INE**
- Institut Nacional de Joventut: **INJUVE**
- Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic: **OCDE**
- Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger: **PERE**
- Real Decret: **RD**
- Real Institut Elcano: **RIE**
- Statistical Office of the European Communities: **EUROSTAT**
- Treball de Fi de Grau: **TFG**
- Tribunal Suprem: **TS**
- Unió Europea: **UE**
- Universitat Rovira i Virgili: **URV**

INTRODUCCIÓ

Aquest treball està centrat en la decisió d'emigrar dels joves qualificats i s'inclou dintre del tema general de migracions i mercat de treball. Donada la crisi econòmica i la manca d'oportunitats laborals, la taxa d'atur dels joves és la següent: entre la franja d'edat dels 20 als 24 anys (hi ha una taxa d'atur del 52%); i entre els la franja d'edat dels 25 als 29 anys (hi ha una taxa d'atur del 32%), és per aquest motiu que s'ha instaurat la percepció de que l'única sortida és l'emigració. Aquestes taxes es redueixen significativament per aquelles persones que tenen estudis superiors, tot i que continuen sent molt elevades¹. Vull analitzar més profundament la decisió d'emigrar dels joves, ja que som un dels col·lectius que més estem patint els efectes de la crisi.

Referent a la justificació de l'elecció d'aquest tema de treball, l'he escollit degut a que els mitjans de comunicació i el nostre entorn contínuament ens donen la idea de que no hi ha feina, de que no hi ha oportunitats a Catalunya o a Espanya. Vull saber si és cert si estan emigrant els joves. També vull analitzar la intenció que tenen els estudiants dels últims cursos de la URV en vers la decisió d'emigrar, què pensen fer, si és veritat que volen marxar o no.

La metodologia que s'utilitza és analitzar totes les fonts d'informació disponibles per intentar saber quantes persones han marxat, i concretament, per veure si és veritat que han marxat molts joves qualificats; i després, he realitzat una enquesta als estudiants de la URV per saber quina és la seva intenció sobre emigrar. L'enquesta servirà per a la recerca, recol·lecció i la classificació de les dades per així poder construir unes conclusions. L'objectiu d'aquest treball és realitzar entre 100 i 200 enquestes als estudiants de les diferents àrees de coneixement de la URV. Les branques de coneixement a analitzar són cinc i són les següents: ciències; arts i humanitats; ciències de la salut; enginyeria i arquitectura i; ciències socials i jurídiques.

¹ Informació extreta de la pàgina web de l'Institut Nacional d'Estadística. Elaboració pròpia de les dades: EPA, aturats, núm. 9 (Taxes d'atur per nivell de formació aconseguit, sexe i grup d'edat) Valors a consultar: ambdós sexes, edat (de 20 a 24 anys i de 25 a 29 anys), nivell de formació obtinguda (total), i finalment, el període correspon al primer trimestre d'aquest any (2014 T1).

Aquest treball té dos principals objectius. En primer lloc és saber si realment estan marxant molts joves i, en segon lloc, és saber la intenció dels estudiants de la URV i si estan preparats per fer-ho (idiomes, mètodes de cerca de feina, entre d'altres qüestions). El meu propòsit és intentar investigar si voldran o no emigrar a un altre país, durant quan temps, el lloc favorit per emigrar, i demés. M'agradaria saber les seves intencions futures ja que el tema de l'emigració en els joves és un tema que cada dia té més ressò, i per això, considero que és molt important fer-ne un estudi.

La redacció d'aquest treball està caracteritzada pels efectes de l'actual crisi econòmica i també per la situació de la població jove a Espanya.

BLOC 1: PART TEÒRICA

CAPÍTOL 1. INTRODUCCIÓ A LA MIGRACIÓ

Abans de començar a endinsar-nos en aquest treball sobre els moviments migratoris de les persones qualificades en el mercat de treball, és important fer una breu introducció a qüestions tals com saber què és el mercat de treball i qui són els protagonistes d'aquest, així com també saber els seus principals elements en relació a aquests tipus de migració. Així mateix és important saber què és la mobilitat laboral i, dintre d'aquesta, el capital humà. Tot seguit, em centraré en l'emigració, concretament en el seu concepte i en les teories sobre les migracions, així com també quin és el valor net de migrar. Una vegada haurem vist tot això, faré referència als determinants que fan possible (o no) portar a terme aquesta migració.

Amb això, faré una comparació entre els processos migratoris del passat (és a dir, en l'emigració de les etapes anterior), amb el procés migratori actual. L'actual procés migratori que està vivint Espanya referent al tema de l'emigració dels espanyols em porta a explicar breument la situació actual d'Espanya, per així poder entendre millor el perquè s'està donant aquest moviment migratori cap a l'exterior. Finalment, ja per acabar aquest primer bloc, em centraré en aquest moviment migratori cap a l'exterior, en concret, amb l'emigració de les persones joves qualificades, és a dir, la "fuga de cervells" ja que, com veurem, els joves són els protagonistes que més estan patint l'actual crisi econòmica d'Espanya i, molts d'aquests, decideixen emigrar com a conseqüència d'aquesta situació.

1.1. El mercat de treball i els seus protagonistes

El mercat de treball és el lloc de trobada i d'intercanvi entre l'oferta i la demanda de treball. És el lloc on oferents i demandants de feina entren en contacte i intercanvien treball i retribució.

En economia, els protagonistes naturals del mercat de treball són els demandants de feina i els treballadors. D'una banda trobem els demandants de feina, que són els ocupadors i són els que estan disposats a contractar als treballadors. D'altra banda,

trobem els subjectes que acudeixen al mercat de treball oferint serveis professionals, que són els treballadors ja ocupats o aquelles persones que busquen feina, són per tant, l'oferta de treball o la població activa.

1.2. La mobilitat laboral i el capital humà

Al llarg de les diverses etapes migratòries que ha sofert Espanya, els diferents protagonistes d'aquestes migracions han anat mobilitzant-se per diferents països de tot el món en busca de noves oportunitats laborals. El fet de mobilitzar-se per cercar feina, o el que és el mateix, la mobilitat laboral, és un fet important que es dona per a que els mercats de treball funcionin correctament. Per tant, la mobilitat laboral (mobilitat de treballadors) és una de les característiques destacades del mercat de treball (McConnell et al. 2007, chap. 9)². La mobilitat laboral pot ser que es doni per diferents motius: canvis en la demanda d'un producte per part dels clients o canvis en la productivitat del treball ja que en èpoques de crisi com l'actual disminueix. La productivitat (Beltrán et al.)³ és la variable clau que determina el nivell de benestar en una economia. Tot aquests fets, entre d'altres, fan que hi hagi situacions en que els treballadors s'han de canviar d'empresa, d'ocupació o de lloc geogràfic. És la mobilitat geogràfica l'objecte d'estudi d'aquest treball, (McConnell et al. 2007, chap. 9) i es refereix als canvis d'una ciutat, regió o d'un país a un altre lloc.

Pel que fa al **capital humà**, aquest està format per la qualificació, els coneixements i l'experiència que genera renda i que posseeix l'individu. El resultat ha estat l'acumulació de proves centrades en la importància del capital humà, especialment l'educació, ja que la prova més impressionant és que "*les persones més educades i*

² McConnell, Campbell R., Stanley L. Brue, David A. Macpherson, Esther Rabasco, Cecilia Albert, and Luis Toharia. 2007. *Economía Laboral*. Madrid: Mc Graw Hill.

³ Beltrán, Alejandro, Michele Boldrin, Nicolás Borges, João Castello-Branco, J. Ignacio Conde-Ruiz, Enrique García, Luís Garicano, and Pablo Vázquez. "Una Agenda de Crecimiento Para España." *FEDEA (Fundación de Estudios de Economía Aplicada)*. http://www.crisis09.es/agenda/20101201_Agenda.pdf.

qualificades, quasi sempre tendeixen a guanyar més que els altres” (Becker)⁴. El capital humà augmenta a mesura que s'obté més educació i més formació.

1.3. Delimitació del concepte d'emigració

El fenomen de l'emigració està ocupant les primers pàgines de la informació diària del nostre país en l'actualitat (Argerey Vilar et al. 2005)⁵ com a conseqüència de l'augment en la tendència a emigrar de moltes persones, i que es deu principalment pels efectes de la crisi econòmica d'Espanya.

El significat i la delimitació del concepte de migració és *“tot aquell moviment o desplaçament d'una persona o número de persones des d'un lloc geogràfic a un altre”*. Segons el Diccionari de Llengua Catalana⁶, la immigració és un *“moviment migratori vist des de la perspectiva del lloc d'arribada dels emigrants”*. La Real Acadèmia Espanyola de la Llengua, defineix l'emigració com *“l'acció i efecte d'emigrar”*. A la vegada, es defineix emigrar com *“referent a una persona, una família o un poble: deixen o abandonen el seu propi país amb la intenció d'establir-se en un altre lloc estranger”*. Aquesta definició és molt àmplia i afecta a persones de diferents condicions, amb una característica en comú: desplaçar-se des del país d'origen o residència a un altre, i fer-ho amb la intenció de quedar-s'hi. Referent al país de residència habitual, és aquell que la persona viu o aquell que la persona passa el període de descans diari (Argerey Vilar et al. 2005). En suma, les migracions humanes constitueixen un fenomen social de primera magnitud en el món contemporani (Blanco and Zlotnik 2006)⁷.

⁴ Becker, Gary S. *“Inversion En Capital Humano E Ingresos.”*

⁵ Argerey Vilar, Patricia, Lucana Estévez Mendoza, Mercedes Fernández García, and Eva Menéndez Sebastián. 2005. *El Fenómeno de La Inmigración En Europa: Perspectivas Jurídicas Y Económicas*. Madrid: Dykinson.

⁶ <http://www.diccionari.cat/lexicx.jsp?GECART=0075186>

⁷ Blanco, Cristina, and Hania Zlotnik. 2006. *Migraciones: Nuevas Movilidades En Un Mundo En Movimiento*. Bilbao: IKUSPEGI. Observatorio Vasco de la Inmigración.

1.4. Teories sobre les migracions i el seu valor net

Hi ha moltes teories sobre les migracions, però hem centraré amb les següents: la teoria individual i la estructural (Stalker 2004)⁸:

D'una banda, la **teoria individual** o teoria d'aproximació del capital humà "*observen l'immigrant com un agent racional que sospesa amb atenció les opcions de que disposa, i veu les destinacions que ofereixen les taxes salarials més altes i les millors perspectives de trobar feina*".

D'altra banda, la **teoria estructural** es centra amb que "*a l'emigrant li afecten diferents factors del seu voltant (factors econòmics, socials o polítics) i que l'expulsen d'un país per atreure'l cap a un altre*". Per exemple, al país emissor (forces estructurals com la manca d'accés a la terra o la discriminació de gènere) i, al país receptor (falta de gent disposada a treballar a un determinat sector). La teoria estructural es centra amb la variant dels mercats de treball duals (Stalker 2004), en la que hi ha feines molt poc qualificades (feines temporals, dures, desagradables i malt pagades, que les fan normalment les persones que emigren a un país), i feines molt qualificades (feines segures, permanents, i ben pagades, que les fan normalment els autòctons d'un país). Segons aquesta teoria, el més probable és que en l'actualitat els joves emigrin a un altre país degut a la cerca de feines més qualificades

Però sembla ser que pel simple fet de cercar feines més qualificades a un altre país per a obtenir uns guanys no ho és tot, ja que, com veurem a continuació, hi intervenen d'altres factors que potser fan variar aquesta decisió. És per això que a la pregunta (McConnell et al. 2007) de si *hi haurà migració en totes les situacions en la que és possible obtenir majors guanys al llarg de tota la vida*, la resposta és *no*, i això es deu a que la inversió en migració té uns costos que s'han de sospesar amb els guanys esperats. Els principals costos són les despeses del transport, la renda que es perd durant el trasllat, els costos psíquics del fet d'abandonar la família i els amics, la pèrdua de dret d'antiguitat a la feina i de pensions.

⁸ Stalker, Peter. 2004. *Emigrar No És Cap Ganga: Mites I Realitats*. Barcelona: Intermón Oxfam.

Seguirem amb la fórmula referent al valor actual de la migració de l'autor McConnell.

$$V_P = \sum_{n=1}^N \frac{E_2 - E_1}{(1+i)^n} - \sum_{n=1}^N \frac{C}{(1+i)^n} - Z$$

V_p = és el valor actual dels beneficis nets

E_2 = guanys generats per la nova feina en l'any N

E_1 = guanys generals per la feina actual en l'any N

N = temps que s'espera estar en la nova feina

i = tipus d'interès (taxa de descompte)

n = any en el que s'obtenen costos i beneficis

C = costos monetaris directes i indirectes generals per la migració en l'any N

Z = costos psíquics nets de la migració (costos psíquics menys guanys psíquics)

Si extraïem conclusions d'aquesta fórmula, podem dir que l'individu decidirà emigrar quan el valor actual de l'augment esperat dels guanys sigui superior al dels costos d'inversió. Per tant, quan $V_p > 0$ la persona emigrarà ja que implica que l'augment esperat dels guanys és superior als costos nets conjunts de la inversió (costos monetaris, psíquics, etc.), però quan $V_p < 0$ la persona no emigrarà.

Com a conseqüència d'aquesta fórmula referent al valor net de la migració, passaré a analitzar quins són els determinants de la migració a l'hora de decidir portar a terme una migració a un altre país.

1.5. Determinants de la migració

Per a la realització d'aquesta part referent als determinants de la migració, m'he basat en (McConnell et al. 2007, chap. 9), i també en els apunts de l'assignatura optativa anomenada "Economia i Immigració", on s'apliquen els determinants a la població que estem analitzant en aquest treball.

❖ **L'edat:** *"Mantenint-se tot el demás constant, quan menor sigui una persona, més probable és que emigri".*

Els diferents estudis sobre la migració extreuen l'idea de que l'edat és un determinant molt important que influeix a l'hora de migrar. Aquesta idea es centra amb les següents causes:

- Els joves tendeixen més a emigrar ja que tenen més anys per a recuperar els costos de la seva inversió.
- Les persones joves tendeixen a tenir uns nivells més baixos de capital humà específic en una empresa respecte les persones d'edat avançada. Quan menor en sigui la seva antiguitat, menor serà (probablement) la seva quantitat de formació en el treball i menor serà la inversió específica finançada per part de l'empresa.
- En relació a l'edat, el cost del trasllat afecta també a la emigració. Les persones joves solen tenir menys costos de migració respecte a les persones d'edat avançada. També els costos psíquics poden augmentar amb l'edat, ja que les persones joves probablement no tinguin fills i molts menys amics de treball que no pas les persones grans. Per tant, quan menors siguin els costos psíquics nets, major serà el valor i més probable serà que s'emigri.
- La relació entre l'edat i la migració es deu en part a que els individus són més movibles quan acaben de realitzar llargues inversions en capital humà. La migració és major quan els titulats universitaris conclouen els seus estudis, pel que no és sorprenent que l'edat a la que la migració laboral arribi al seu màxim sigui entre els 22 i els 30 anys.

- ❖ **Els factors familiars:** *“Els costos potencials de la migració es multipliquen a mesura que augmenta la família”.*
 - Els solters tendeixen a emigrar més que els treballadors casats, mantenint els factors de l'edat i el nivell d'estudis constants. No obstant, és lògic que emigrin aquells treballadors casats que el seu cònjuge no treballi o que percebi una remuneració baixa, ja que si ambdós cònjuges guanyen molts diners, el cost de la família en renta que perdran durant el trasllat serà elevat, afegint-hi la possibilitat de que un dels cònjuges no trobi feina en el lloc de destí.
 - La presència de nens en edat escolar redueix la probabilitat d'emigrar .

- ❖ **El nivell d'estudis:** *“Quan major sigui el nivell d'estudis de l'individu, mantenint-se tot el demés constant, més probable és que s'emigri ”.*
 - El nivell d'estudis universitaris és una variable molt important per a que una persona decideixi emigrar. Els motius d'aquest fet es deuen a que els titulats universitaris i les persones amb formació de tercer cicle (màsters, doctorats, etc.) busquen treball en mercats en els que existeixi molta informació sobre ocupació, ja que tenen una gran capacitat per a analitzar-la i avaluar-la. Referent als salaris, els treballadors menys especialitzats poden tenir més oportunitats canviant d'ocupació, però els treballadors molt qualificats per a aconseguir augmentar els seus guanys han d'emigrar a un altre àmbit geogràfic.
 - Els treballadors que tenen estudis universitaris tenen més tendència a ser traslladats a nous llocs geogràfics o, tenen més probabilitats de trobar ràpidament una nova feina després d'emigrar.

- ❖ **La distància:** *“La probabilitat de que una persona emigri varia inversament amb la distància a la que s'ha de traslladar”.*
 - Els costos del transport normalment augmentes amb la distància. A més, quan més lluny estàs del lloc de destí, més probable és que els costos psíquics siguin més grans, ja que no és el mateix canviar de ciutat, que traslladar-te a una regió propera, a emigrar a un altre país o a una altra nació. Els emigrants normalment segueixen el camí dels seus familiars i amics, que els faciliten la seva transició subministrant-los-hi informació del nou destí, facilitant-los contactes laborals, allotjament temporal i continuïtat cultural.

- ❖ **Les taxes d'atur:** *“Les famílies a les qual hi ha un desocupat, tenen més probabilitats d'emigrar que altres”. I “la taxa d'atur existent al lloc d'origen afecta positivament a l'emigració”.*
 - Segons el model del capital humà, l'existència d'unes elevades taxes d'atur en el lloc d'origen, ha d'augmentar els beneficis nets de la migració. És a dir, una persona desocupada ha de valorar la possibilitat d'aconseguir una feina al nou lloc de destí en que les taxes d'atur siguin inferior a les del seu país.
 - Aquesta emigració pot ser que no es doni quan es tracti de persones d'edat avançada que tinguin un baix nivell d'estudis.

- ❖ **L'idioma:** *“En el cas de l'emigració internacional, la llengua del lloc de destí és un factor molt important que afecta a la mobilitat”.*

En relació al col·lectiu objecte d'estudi d'aquest treball, els joves qualificats, de totes aquestes característiques sobre els determinants de la migració, els joves qualificats compleixen les següents: són individus d'edat jove; són persones qualificades amb un alt nivell de capital humà; generalment no estan casats; normalment no tenen càrregues familiars; tenen baixos nivells de capital humà específics en una determinada empresa o directament no en treballen a cap; els costos psíquics són menors amb respecte a les persones d'edat avançada ja que no tenen fills i tenen pocs amics al lloc de treball (si es que tenen feina); aquestes persones no són propietaris d'un habitatge; acaben d'estudiar i de graduar-se com a titulats universitaris i això fa que augmenti la seva propensió a emigrar degut a que són persones qualificades les quals poden tenir més oportunitats per guanyar diners amb respecte a les no qualificades; tenen més facilitat per torbar una feina a l'estranger degut a que són persones joves i tenen qualificació professional; i finalment, la llengua en el lloc de destí, en un principi, no els hi hauria de suposar cap problema degut a que acaben els seus estudis amb coneixements de llengües.

Una vegada hem vist quins són els determinants de la migració i quines d'aquestes característiques compleixen els joves qualificats, anem a comparar la migració actual amb la passada, ja que cadascuna té unes característiques peculiars i és important fer una breu menció per a poder entendre millor la migració actual dels joves espanyols.

1.6. Comparació dels processos migratoris del passat amb l'actual

Carmen González Enríquez⁹, del RIE (Demografia, Població i Migració Internacional), afirma que: “La migració actual no té res a veure amb les anteriors onades històriques. Als anys 60 van marxar d'Espanya uns dos milions de persones. És incomparable amb el que està passant ara. No només en termes de xifres, sinó en les condicions d'aquella emigració i les actuals tampoc tenen cap semblant. La que marxava abans era bàsicament població desqualificada”.

D'una banda i centrant-me amb els processos migratoris del passat, aquests es van caracteritzar en que la majoria dels espanyols que emigraven, generalment, només preniën amb ells un únic equipatge i tenien la voluntat de tirar endavant amb la seva poca formació, que consistia en saber llegir i escriure. Generalment eren persones amb una baixa o nul·la qualificació professional, els emigrants s'organitzaven “*baix el prisme del sistema Gastarbeiter o de treballador invitat*” (Alaminos, Albert, and Santacreu 2010)¹⁰. S'escollia a un membre de la família que estigués en bones condicions, com a estratègia familiar, per a situar-lo al país de destí. La decisió per elegir qui cal enviar a un altre país era, normalment, una decisió meditada. Per exemple, es va realitzar un estudi a les Filipines que consistia en l'opció d'enviar un fill (que treballés a la construcció i que guanyés més diners) o una filla (que treballés de minyona i que guanyés menys diners), l'estudi va observar que les filles enviaven més remeses. Aquest concepte de migracions de base familiar s'anomena també “*La Nova Economia de l'Emigració*” (Stalker 2004). Un cop hi arribava, l'únic que havia de fer era sobreviure i, intentar, algun dia, tornar al seu país d'origen. Normalment, l'estada al país de destí era entre 3 o 4 anys. A aquests immigrants se'ls coneixia com a “aus de pas”.

D'altra banda, els processos migratoris que estan tenint lloc en l'actualitat no estan caracteritzats com en el passat per una migració poc qualificada que volia millorar la

⁹ <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/quienessomos/Investigadores>

¹⁰ Alaminos, Antonio, María Carmen Albert, and Óscar Santacreu. 2010. “Social Mobility of Spanish Emigrants in Europe.”

http://www.reis.cis.es/REIS/PDF/REIS_129_011262608477721.pdf.

seva situació econòmica i la seva formació bàsica (llegir i escriure), sinó que es dona principalment per persones qualificades per a poder trobar una feina adient a la seva formació acadèmica o per a continuar realitzant uns estudis superior i aprendre el idioma. En l'actualitat no s'escull a un membre de la família per a emigrar, sinó que ho fa la persona que més ho necessita, ja sigui perquè ha acabat d'estudiar i no ha trobat feina o perquè vol continuar estudiant, o també trobem el cas de molts immigrants que van venir a Espanya i que ara retornen al seu país d'origen, però no aquests individus no són objecte d'aquest TFG. Normalment, les estades a un altre país en l'actualitat són inicialment de 6 mesos o d'1 any, que poden augmentar en relació a si s'aconsegueix feina o no.

Entre els primers processos migratoris i els actuals s'ha produït un canvi en el perfil de les persones que emigren. Als anys 60 i 70 les migracions a França, Alemanya, Suïssa i el Regne Unit es van caracteritzar per uns perfils professionals de baixa qualificació, i les migracions actuals es caracteritzen per un perfil de treballadors altament qualificats (Alaminos, Albert, and Santacreu 2010) els quals van en cerca d'un major coneixement social i laboral. Finalment, en l'actualitat gairebé que no hi ha cap dificultat per a portar a terme una mobilitat per la UE, el qual fa que augmentin les decisions d'iniciar un procés migratori dintre d'Europa, a més a més, es pot mantenir amb facilitat el contacte amb la família i els amics d'Espanya, gràcies a les actuals tecnologies. Com a conclusió d'aquest apartat sobre la comparació del procés migratori del passat amb l'actual, podem extreure que, per tant, ara els processos migratoris són qualificats (Alaminos, Albert, and Santacreu 2010).

CAPÍTOL 2: ANÀLISI DE L'EMIGRACIÓ I LA JOVENTUT

2.1. Situació actual

L'atur és un dels principals punts febles de l'actual economia espanyola, a causa de la crisi econòmica, uns dels col·lectius més afectats per l'atur en la nostra societat són els joves. Aquest és el context econòmic del present treball sobre la migració i el mercat de treball, i per tant, la crisi econòmica n'és la protagonista principal.

Tal i com hem pogut veure en la introducció, segona l'Enquesta de Població Activa (*endavant EPA*), la taxa d'atur dels joves és del 52%, entre la franja d'edat dels 20 als 24 anys; i del 32%, entre els 25 i el 29 anys. Les persones amb estudis superior tenen una taxa d'atur més baixa, fet que es deu a que tenen més oportunitats laboral amb respecte aquelles persones que gairebé no tenen estudis. Tot i això, les persones amb estudis superior continuen tenint una taxa d'atur molt elevada, sobretot els de la franja d'edat dels 20 als 24 anys, que tenen una taxa d'atur del 40%, això es deu a que molts d'ells han acabat els estudis però no s'han pogut introduir al mercat de treball; i els de la franja d'edat dels 25 als 29 anys, que tenen una taxa del 26% ¹¹.

Tot i això, no hem de tornar a aferrar-nos al passat (Sancho n.d.) ¹², sinó que hem de pensar en el futur que ens espera després de la crisi econòmica, amb un mercat laboral més flexible, un mercat que garanteixi taxes d'atur per sota del 5%, un mercat amb una productivitat laboral més elevada, en treballadors formats i que aportin valor a la seva

¹¹ Informació extreta de la pàgina web de l'INE. Elaboració pròpia de les dades: EPA, aturats, núm. 9 (Taxes d'atur per nivell de formació assolit, sexe i grup d'edat). Valors a consultar: ambdós sexes, edat (de 20 a 24 anys i de 25 a 29 anys), nivell de formació obtinguda (total), i finalment, el període correspon al primer trimestre d'aquest any (2014 T1).

¹² Sancho, Ruben. "Antes Y Después de La Crisis Económica."

<http://www.ellibrepensador.com/2010/09/07/antes-y-despues-de-la-crisis-economica/>.

feina, i finalment, amb un ajustament real de l'oferta i demanda en tots els sectors. Per tant, per a tornar a crear riquesa i ocupació en un futur Espanya hauria de desenvolupar un nou model de creixement (Beltrán et al. n.d.), basat en millores substancials en la productivitat i en la competitivitat.

Marina del Corral (Secretària de l'Estat d'Emigració i Immigració) va al·legar el següent: **"els joves espanyols emigren pel seu esperit aventurer i no per la crisi"** (Rodríguez n.d.)¹³. Aquesta declaració va tenir moltes reaccions entre els diferents emigrants espanyols d'arreu del món. Uns emigrants que estan vivint a Suïssa van escriure una carta oberta contestant-li: **"no anem d'aventura, som espanyols honorats i tenim dignitat"** i la critiquen per desconèixer la realitat **"de molts espanyols que s'intenten guanyar la vida a l'estranger treballant del que sigui..."**.

"Sortim del nostre país forçats i amb pena perquè no tenim amb què guanyar-nos la vida ja tinguem formació bàsica o superior, l'emigració té poc d'aventura i molt de dificultat: a les històries positives d'aquells que troben feina, es sumen les històries de mares i pares que deixen els seus fills a casa, d'espanyols que acaben dormint en els seus cotxes o en llocs d'acollida en no trobar feina i acabar amb els estalvis que van portar, que no dominen l'idioma però malgrat tot no els queda una altra opció que sortir...".

2.2. Concepte "joventut"

El concepte "joventut" presenta diferències depenent al context que es troba (context institucional, econòmic, social i cultural de cada país). En aquest TFG, el concepte de joves està centrat amb els intervals d'edat que van des dels 22 als 29 anys, aproximadament.

Com he dit en l'apartat anterior referent a la situació actual, la notable destrucció d'ocupació no ha estat homogènia per als diferents grups d'edat de la població, ja que les persones joves són el col·lectiu més afectat per la crisi. Com a conseqüència, l'any

¹³ Rodríguez, Guillermo. "Los Jóvenes Emigrantes Españoles No Son Indiana Jones."

http://www.huffingtonpost.es/2012/12/01/no-son-indiana-jones_n_2224286.html

2012, hi havia un volum de 922 mil joves desocupats i, segons els indicadors de la font EUROSTAT, una taxa d'atur juvenil (menors de 25 anys) a Espanya del 52'9%, la segona més alta de la UE després de Grècia (Fundación 1º de Mayo)¹⁴. Pel fet de que els joves tinguin dificultats a l'hora d'entrar al mercat de treball, aquests efectivament tenen una menor contribució en l'augment de la taxa general d'ocupació a Espanya.

Per tant, els joves són els menors de 30 anys i representen cada vegada més una menor part del total de la població espanyola (CES (Consejo Económico y Social) 2005)¹⁵. Referent amb els joves desocupats amb formació universitària, aquests busquen en un principi, feines ajustades a la seva qualificació. (CES (Consejo Económico y Social) 2005) *“la disponibilitat al canvi de residència per motius laborals en la població jove és en l'actualitat bastant alta. El treball seria la principal raó per abandonar el domicili i anar-se'n a un altre lloc dintre o fora d'Espanya”*. De fet i en relació a aquesta disponibilitat, el motiu pel qual he realitzat les enquestes a la part pràctica d'aquest treball és per a saber la visió que tenen els estudiants de l'últim curs de la URV referent a si estan disposats (o no) a anar-se'n a un altre país de la Unió Europea o de la resta del món per cercar un treball i, per tant, si estan disposat a abandonar el seu domicili.

2.3. La fuga de cervells

Per començar aquest apartat referent a la “fuga de cervells” i en relació amb els dos apartats anteriors (situació actual i concepte de joventut), hem pogut veure que els joves són els principals afectats de la situació econòmica d'Espanya i que, com a conseqüència d'aquesta, molts d'ells decideixen emigrar.

“Amb el que es refereix als joves, la crisi econòmica està tenint com a conseqüència un fenomen nou per a la població jove espanyola, que és l'emigració cap a altres països amb majors oportunitats laborals i econòmiques. Fins ara, la població jove es

¹⁴ Fundación 1º de Mayo. *El Desempleo Juvenil En España*.

¹⁵ CES (Consejo Económico y Social). 2005. *El Papel de La Juventud En El Sistema Productivo Español*.

caracteritzava per la seva escassa mobilitat geogràfica dintre i fora d'Espanya. Amb la crisi, s'ha activat un procés migratori entre els joves (que pot augmentar més allarg dels anys si no es corregeix l'atur juvenil)." (Informe Juventud En España 2012 n.d., chap. 1.3)¹⁶. Segons l'últim Eurobaròmetre de l'any 2011: "*només el 29% dels joves espanyols entre 15 i 35 anys no desitjaria anar a treballar a un altre país*". Per tant, podem extreure que l'any 2011 un 71% de la població no descarta l'opció de marxar d'Espanya (i segurament en l'actualitat aquest percentatge ha augmentat).

En aquest apartat referent a la "fuga de cervells" partim de la idea següent: mentre no s'arregli la situació econòmica d'Espanya i no baixi la taxa d'atur, el fenomen de l'emigració continuarà ocupant les primers pàgines de la informació diària, i sembla ser que la situació econòmica no va a millora (per molt que ens diguin el contrari). Per això, i davant aquesta inestabilitat, durant els últims temps es sent parlar cada vegada més sobre el fenomen "fuga de cervells", anem a analitzar què és.

El terme "fuga de cervells" domina el discurs popular sobre la migració altament qualificada (Gibson and Mckenzie)¹⁷. Els autors Docquier y Rapoport (2006) la defineixen com: "*l'emigració dels individus més qualificats d'una nació, la migració d'enginyers, metges, científics i altres professionals altament qualificats amb formació universitària*". Normalment, aquests moviments es donen des dels països en desenvolupament cap als països desenvolupats, per això, les taxes de "fuga de cervells" són més altes a aquells països que tenen fragmentació religiosa i/o que tenen inestabilitat política.

Entre els tòpics lligats a l'emigració trobem que les persones emigren per millorar la seva situació de vida (per a realitzar alguna activitat remunerada), per això, partim de la idea que la migració és sinònim de treball, i per tant, d'altas taxes d'activitat (Prada,

¹⁶ Informe Juventud En España 2012.

http://www.injuve.es/sites/default/files/2013/26/publicaciones/IJE2012_0.pdf.

¹⁷ Gibson, John, and David Mckenzie. "Eight Questions about Brain Drain."

<http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.25.3.107>.

Actis, and Pereda 2002)¹⁸. Per aquest motiu, la decisió d'emigrar de molts dels joves està impulsada principalment per preocupacions relatives a la seva carrera professional. Aquestes preocupacions poden ser: la qualitat de les oportunitats; el poder treballar amb líders de la professió; i el poder aprendre dels millors. Finalment, la “fuga de cervells” es dona també com a conseqüència de les polítiques d'immigració dels països més enriquits, ja que aquests països volen atreure immigrants qualificats, com és el cas d' Austràlia i el Canadà (que tenen sistemes ben organitzats per facilitar l'entrada de persones altament qualificades), Estats Units i el Regne Unit (que posa facilitats per a que els empresaris contractin emigrants qualificats a l'estranger).

Segons l'OECD, els efectes que causen els emigrants poden ser al mateix temps negatius i/o positius. D'una banda, l'efecte és negatiu perquè pren als millors i més brillants joves (això és el que s'entén com a “fuga de cervells”). D'altra banda, l'efecte és positiu perquè proporciona remeses, contactes amb l'exterior i experiència.

En primer lloc, entre els **aspectes negatius** de l'emigració trobem que l'inconvenient és la “*fuga de cervells*” en sí mateixa (o amb anglès: *brain drain*), ja que per al país d'origen (en el nostre cas, Espanya) no es bo que marxin perquè l'Estat perd la inversió en capital humà que n'ha fet anteriorment. Les conseqüències negatives de la fuga de cervells per als països emissors d'emigrants són les següents (Stalker 2004):

- *Els qui se'n van acostumen a ser els més ben preparats i capaços del país (de manera que la seva marxa en redueix la capacitat de creixement econòmic i desenvolupament humà a llarg termini).*
- *Priva el país de moltes habilitats que són altament necessàries (els països industrialitzats semblen tenir una necessitat insaciable de metges i personal d'infermeria, en bona part procedent dels països empobrits).*
- *Referent al cost financer que suposa, segons la OCDE es calcula que hi ha 3.000.000 d'immigrants amb ensenyaments superiors. El total de riquesa que els països empobrits han transferit als països enriquits en concepte de capital humà és molt elevat.*

¹⁸ Prada, Miguel Ángel de, Walter Actis, and Carlos Pereda. 2002. *Immigració, Escola I Mercat de Treball: Una Radiografia Actualitzada*. Barcelona: Fundació “La Caixa.”

– *Els fluxos migratoris del personal qualificat no es pot reduir a una simple pèrdua.*

En un dels articles de *Anna Lee Saxenian* (Saxenian, 2002)¹⁹ sorgeix la idea de que l'expressió “*brain drain*” està donant pas a “*brain circulation*”, aquest es centra amb la “circulació cerebral” dels emigrants qualificats. El flux de sortida dels estrangers ha superat (a l'any 2011) respecte els d'entrada (Juan J. Dolado y Florentino Felgueroso 2012)²⁰. Aquest flux està format pels següents grups: una part dels que marxen són els estrangers que van adquirir nacionalitat espanyola i ara tornen als seus país d'origen (principalment perquè s'han quedat sense feina a Espanya); i l'altra part són els que emigren (la gran majoria d'aquests són els joves degut a la manca d'oportunitats al finalitzar els estudis), i aquests són l'objecte d'estudi d'aquest TFG. Els que emigren durant un curt termini o durant uns anys pot resultar fins i tot beneficiós, ja que quan retornen al seu país d'origen poden tornar-hi amb nous coneixements i noves experiències viscudes a l'altre país. Però el principal problema que ens ha de preocupar als aspectes negatius és quan aquesta emigració es converteix en exili.

En segon lloc, si examinem els **aspectes positius** que pot tenir l'emigració trobem que les remeses poden ser una font important d'ingrés de l'exterior per a molts països. Les remeses són aquells diners que els emigrants envien a les seves cases del seu país d'origen. Tanmateix, l'emigració qualificada té beneficis tant per al país com per a la persona emigrada. D'una banda, té beneficis per a la persona emigrada ja que aquests individus poden multiplicar els seus ingressos si emigren fora dels països amb baixos ingressos, per tant, augmenta la rendibilitat de la inversió en el capital humà. D'altra banda, el país receptor té beneficis ja que els immigrants altament qualificats s'involucren en activitats empresarials i tenen conseqüències fiscals per als govern del

¹⁹ Saxenian, AnnaLee. “Brain Circulation: How High-Skill Immigration Makes Everyone Better Off.” 20(1).

<http://www.jstor.org/stable/10.2307/20081018?origin=crossref>.

²⁰ Juan J. Dolado y Florentino Felgueroso. 2012. “Fuga de Cerebros: ¿de La Leyenda Urbana Al Drama Social?” <http://www.fedeablogs.net/economia/?p=20488>.

país receptor. És per això, que el problema de la “fuga de cervells” s’ha convertit, a banda d’un problema per al país d’origen, en l’oportunitat del “**guanys de cervells**” per al país receptor.

Una de les fugues de cervells més importants es va donar als Estats Units entre els anys 1994 i 1999, en que van emigrar més de 300.000 persones amb títols acadèmics superiors (124.000 indis, 68.000 xinesos, 57.000 filipins, 49.000 canadencs i 42.000 britànics). La “fuga de cervells” també es va donar a Europa, Austràlia i altres llocs, però aquests fluxos són més difícils d’avaluar ja que no es va recollir massa informació. La taxa de “fuga de cervells” es va mantenir bastant estable durant llarg períodes de temps (Stalker 2004). Entre 1960 i 2010, el nombre de migrats a nivell mundial va augmentar de 74 milions fins a 188 milions, en relació a l’augment de la població mundial, va representar només un augment del 2’7 al 2’8%. Tot i això, mentre que la taxa de migració global va ser bastant plana, el flux migratori va ser cada vegada més als països més desenvolupats. Un dels motius pel qual ha augmentat en els últims anys la taxa d’emigració de les persones altament qualificades es degut a que els nivell d’educació a determinats països han augmentat. Finalment, la migració qualificada constitueix un percentatge desproporcionadament alt de la migració total, i aquesta és cada vegada major, i si no millora la situació econòmica d’Espanya, aquest percentatge continuarà augmentant.

Tal i com va dir **Antonio Cabrales**²¹ “*els nostres millors joves han de marxar, adquirir tots els contactes que puguin, el capital físic i humà. Amb sort en una dècada els hi entrarà nostàlgia i els tindrem una altra vegada per aquí revolucionant el país*”.

²¹ <http://www.fedea.net/antonio-cabrales/>

CAPÍTOL 3: FONTS D'INFORMACIÓ DISPONIBLES

És important saber que és molt difícil o quasi bé impossible, el mesurar amb exactitud les migracions entre Espanya i la resta del món ja que aquesta mesura s'elabora a partir de les variacions residencials registrades en la base patronal de l'INE. A partir de les altes i de les baixes que es fan als padrons de cada lloc es poden saber les dades oficials a partir de les variacions residencials, ja sigui un municipi o una ciutat. El principal problema, com ja veurem més endavant, és que hi ha moltes persones que marxen des d'Espanya a altres destinacions sense comunicar-ho a la seva oficina padronal. Per tant, tal i com podem observar a un document de la investigadora *Amparo González-Ferrer* (González-Ferrer 2013)²²: ***“les dades oficials sobre emigració espanyola estan basades exclusivament en les baixes patronals, que es produeix només si els emigrats es donen d'alta als Consolats d'Espanya a l'exterior”***.

Arribats aquí, és important també fer referència a tot el que envolta el concepte “padró”. El padró, (Diario el País 2010)²³ és un registre estadístic que serveix per a contar les persones que viuen a u municipi. El Tribunal Suprem (TS), l'INE, la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP), entre d'altres, afirmen que el padró per si sol no genera cap dret al ciutadà. El padró municipal és el registre administratiu en el qual consten tots els veïns d'un municipi, constitueix prova de la residència en el municipi i del domicili habitual en aquest. El nombre de persones empadronades ens serveix per a saber el nombre d'empadronats, però no del nombre de persones que resideixen al país, ja que és fàcil empadronar-se sense viure realment a Espanya, es pot

²² González-Ferrer, Amparo. 2013. “La Nueva Emigración Española.”

<http://www.slideshare.net/MundoSpanish/zoom-pol18>.

²³ Diario el País. 2010. “Padrón: No Es ‘Buenismo’, Es Un Medio de Control.”

http://elpais.com/diario/2010/01/24/sociedad/1264287601_850215.html

fer fins i tot mitjançant Internet. Segons l'article 15 de la Llei de Règim Local ens diu que: *“tota persona que viu a Espanya esta obligada a estar inscrit al padró municipal del municipi en la que resideixi habitualment”*. També la Llei d'estrangeria ens diu que la inscripció al padró només serveix per a la prestació de serveis bàsics, no per a generar dret d'estància i molt menys et dona la nacionalitat.

“La no inscripció al nou lloc on vas a viure no et dona cap motiu que t'impedeixi portar a terme una vida normal i plena a l'estranger tot i que no t'inscrivui. La inscripció quasi que no te cap benefici (no t'assegura que puguis exercir el dret a vot per correu), a banda que els costos d'inscriure's són alts. En primer lloc, t'has de desplaçar al lloc on està situat el Consolat (que pot estar a cents de kilòmetres on viu l'emigrant i en molts casos, només l'obren pel matí). I en segon lloc, la inscripció com a resident en l'estranger comporta la baixa en el Padró d'Espanya, pel qual no es tindrà metge de capçalera quan tornis a Espanya (si és el cas), no es podrà estar inscrit com a possible beneficiari d'una habitatge de protecció oficial, ni tampoc es podrà votar en les eleccions municipals. Però a més a més, s'ha d'acreditar que es trasllada al nou lloc d'origen la residència habitual de forma permanent, que de vegades exigeix un permís de treball de al menys 1 any de duració, requisit que no es compleix en el moment de la llegada, sinó mesos o anys després. Per tant, el padró no és un indicador precís pel simple motiu que n'hi ha que s'hi inscriuen i n'hi ha que no” (González-Ferrer 2013).

Realment no es pot mesurar la “fuga de cervells” degut a que és molt difícil saber quin és el nombre exacte de la població espanyola emigrada a altres països ja que hi ha moltes persones que no estan inscrites als Registres Oficials, pel qual hi ha una xifra desconeguda de persones (González and Rodríguez-Pina 2013):²⁴

²⁴ González, Lucía y Glòria Rodríguez-Pina. 2013. “Pero... ¿cuántos Se Fueron de Verdad Con La Crisis? 7 Aclaraciones Sobre La Emigración de España”. http://www.huffingtonpost.es/2014/01/04/cuantos-espanoles-han-emigrado_n_4529600.html.

- 1) **Cap xifra mostra la realitat:** tal i com ens diu aquest article “no hi ha resposta a la pregunta de quants espanyols han emigrat amb la crisi, però sí una tendència”. Amb el pas del temps el nombre de persones que decideixen anar a viure a un altre lloc augmenten.
- 2) **Marxen més estrangers que espanyols:** al llarg del temps, els estrangers que han emigrat “caduquen” al Padró, a banda d'això, també existeix una incògnita sobre si els estrangers tornen o no en la mesura que s'empadronen. A més a més, he de destacar que l'atur afecta en major percentatge a la població estrangera que a l'autòctona.
- 3) **No només són joves els que marxen:** d'una banda, el principal factor dels emigrants joves espanyols és que estan en edat de treballar. D'altra banda, podem trobar també el cas dels menors, que normalment emigren a causa de “l'arrossegament” familiar.
- 4) **Marxen els més preparats:** no és del tot cert ja que no hi ha cap estadística que mostri les xifres sobre el nivell de formació dels emigrants, per tant, no es pot mesurar la “fuga de cervells” o “emigració qualificada”, referent a les persones que han obtingut una educació superior. Segons un informe de CCOO de l'any 2013, ens diu el següent: “la imatge estereotipada que la premsa ha popularitzat sobre la fuga de cervells com a la sortida de professionals altament qualificats, ja era un fet previ a la crisi econòmica”. Tal i com indica la sociòloga i investigadora del CSIS Amparo González, “a Espanya el percentatge de persones (de 24 a 34 anys d'edat) amb una educació superior és del 44% per a les dones i el 34% per als homes. Sabent que la tendència a emigrar (generalment) augmenta amb el nivell d'instrucció²⁵ de la població, és d'esperar que la majoria de la emigració espanyola recent estigui composta per emigració qualificada”.
- 5) **On marxen:** hi ha una clara diferència al lloc on van els espanyols de naixement, els nacionalitzats i els estrangers. L'emigració espanyola i els nacionalitzats immigren generalment a la Unió Europea. Els destins preferits han estat els

²⁵ S'entén com a nivell d'instrucció el nivell d'estudis més alt aconseguit per una persona, estudiï o no en la data de referència. El nivell d'estudis s'adapta a la següent tipologia: no sap llegir o escriure, primària incompleta, EGB 1a etapa, EGB 2a etapa, formació professional 1r i 2n grau, BUP i COU, títol mitjà i títol superior.

<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=765&m=m>

següents: en primer lloc el Regne Unit, on hi ha emigrat 30.779 espanyols en el període de 2008-2013 segons l'INE (i fins a 112.980 segons fonts oficials d'aquest país, tot i que molts han pogut retornar a Espanya); en segon lloc França (24.770 espanyols hi han emigrat); i finalment Alemanya (19.462). Pel que fa als emigrants estrangers, en torn al 75% dels estrangers que marxa no diu on van, per tant, l'INE construeix les seves dades d'emigrants estrangers a partir de les dades del Padró, aquests retornen principalment a Romania (277.011) i el Marroc (180.703), també en aquest període. Aquests dos països als que emigren els estrangers són les dues nacionalitats majoritàries entre la població estrangera resident.

- 6) **Altres formes de mesurar la migració... és possible?:** *González Enríquez*, del RIE, afirma que si els tràmits en el Consolat fossin més fàcils per als emigrats, milloraria la fiabilitat de les xifres, creu que s'hauria de fer per Internet, sense necessitat de desplaçar-se fins al lloc on està situat el Consolat. *Amparo González*, investigadora del CSIC, suggereix que l'INE contrasti les dades oficials dels espanyols amb la dels països de destí, o que l'INE incorpori una enquesta real que inclogui les migracions (com una espècie d'EPA, tot i que pareix inviable a causa del seu elevat cost). Finalment, *Antonio Argüeso*, de l'INE, posa com a exemple la EPA, a més, diu que s'hauria de realitzar 4 o 5 vegades més que l'EPA, tot això suposaria un elevat cost ja que s'hauria de realitzar l'enquesta a una gran mostra de persones durant varies vegades a l'any.

Tal i com acabem de veure, ens trobem davant d'un gran problema: la falta de fonts d'informació per a mesurar la migració real. Com ja he dit, és molt difícil mesura la "fuga de cervells" perquè hi ha moltes persones que migren d'un lloc a un altre i no s'inscriuen al nou Registre Oficial del país de destí, és a dir, no canvien el seu Padró. Tot i això, en aquest apartat intentaré analitzar la informació que tenim disponible.

Per a portar a terme aquest apartat referent a les fonts d'informació disponibles que tractin sobre tot el tema de l'emigració, em centraré amb els apartats següents: per començar faré menció a les diferents fonts d'informació que he considerat adequades i importants per a l'extracció de dades sobre la migració, explicaré què són aquestes fonts i per a què serveixen, i finalment faré referència a dades interessants que he trobat en aquestes fonts. Una vegada aclarit que tot el tema de la informació sobre la migració

gira al voltant dels Padrons, les fonts d'informació que he trobat més adients per a la realització d'aquest capítol són les següents:

- 1) L'Institut Nacional d'Estadística
- 2) L'Enquesta de Població Activa
- 3) El Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger i el Cens Electoral de Residents Absents
- 4) L'Estadística de Variacions Residencials
- 5) El Centre d'Investigacions Sociològiques
- 6) L'Institut Nacional de Joventut
- 7) La Red EURES

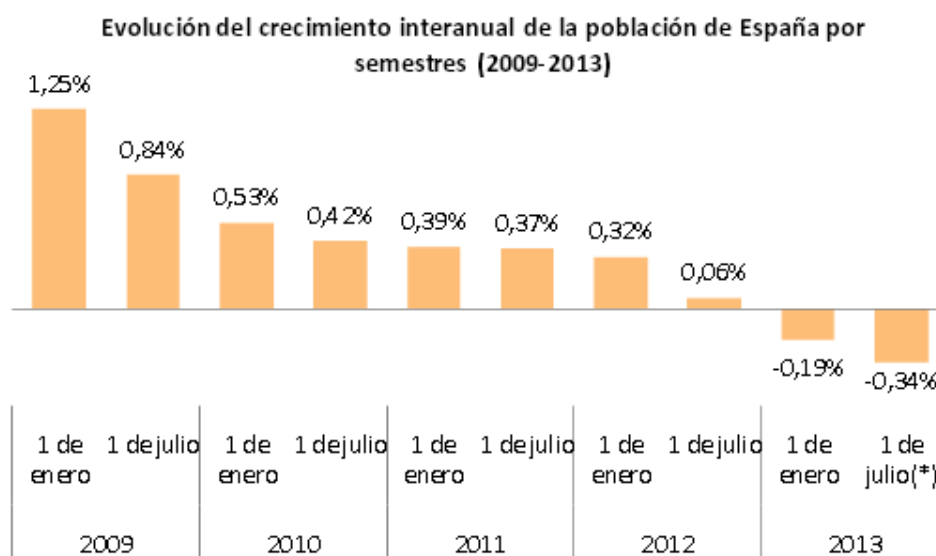
3.1. Institut Nacional d'Estadística (INE)

La primera font la qual m'he centrat és l'**Institut Nacional d'Estadística** (endavant INE). L'INE²⁶ és accessible a través d'una pàgina web que ofereix una gran quantitat d'informació estadística de lliure accés per a tots els usuaris de l'estadística oficial espanyola. En relació amb aquest treball, a l'INE podem trobar dades estadístiques sobre l'economia, la demografia i la societat espanyola, per això, he estat buscant dades interessant sobre el tema de la immigració, són les següents:

“La població d'Espanya ha disminuït en 118.238 persones durant la primera meitat de 2013. Durant el primer semestre de 2013 Espanya registra un saldo migratori negatiu (-124.915 persones), un 50% major que el semestre anterior, tot això produït per un descens de la immigració un 11% i un augment de la emigració en un 10'70%. I, en el cas dels espanyols, el saldo migratori és de -24.860 en el semestre. Van emigrar 39.690 i van immigrar 14.831.” Segons aquesta estadística anteriorment nombrada, a data d'1 de juliol de 2013, la població resident a Espanya es va situar en 46.609.652 habitants, 118.238 menys que a principis d'any” (Cifras de Población a 1 de Julio de 2013. Estadística de Migraciones) .

²⁶ <http://www.ine.es/ss/Satellite?C=Page&pagenome=INE%2finelayout&cid=1254735905566&L=0>

Gràfic 1: Evolució del creixement interanual de la població d'Espanya per semestres (2009-2013)

Font: <http://www.ine.es/prensa/np822.pdf>

El flux migratori cap a l'exterior s'ha intensificat al llarg del semestre, en el gràfic 1 un total de 259.227 van abandonar Espanya (entre l'1 de gener i l'1 de juliol de 2013), aquest fet es deu a l'efecte combinat d'una lleu **disminució en l'arribada d'espanyols i un augment de sortides**. Aquest augment de sortides representa un 26,3% més que respecte al semestre anterior. En suma, dos de cada tres espanyols que emigren són nascuts a Espanya.

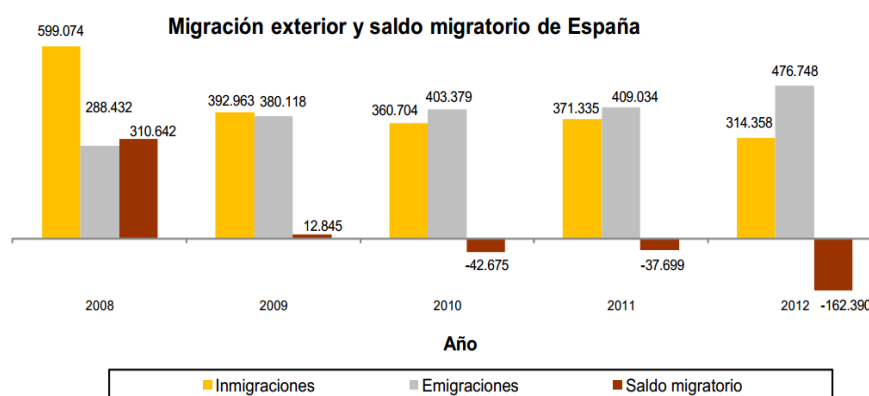
Referent a les “*Xifres de Població i Estadística de Migracions*” hem de saber que, d'una banda, les Xifres de Població són una nova operació estadística destinada a mesurar la població resident ²⁷ a Espanya a partir dels resultats del cens anterior; i que d'altra banda, l'Estadística de Migracions fa servir com a base les altes i les baixes

²⁷ Es defineix com a població resident en un àmbit geogràfic o a aquelles persones que a la data de referència tenen establerta la seva residència habitual, conforme la definició establerta en el Reglament 763/2008 del Parlament Europeu i el Consell de Població i Habitatge, i en el Reglament 862/2007 del Parlament Europeu i del Consell sobre Estadístiques de Migracions i Protecció Internacional. S'entén per residència habitual el lloc on una persona normalment passa els seus períodes diaris de descans, sense tenir en compte les absències temporals per viatges d'oci, vacances, visites a familiars i amics, negocis, tractament mèdic o peregrinació religiosa.

recollides en el Padró. L'INE reconeix que les seves xifres no mesuren a tots els emigrants, aquest fet es deu a que molts dels que han nascut a Espanya i marxen a un altre país no es donen de baixa al Padró ni d'alta als Consolats del nou país. En la pràctica el que passa és que **les xifres d'emigració són majors a les baixes del padró**

Referent a les migracions exteriors, (*Cifras de Población a 1 de Julio de 2013. Estadística de Migraciones*)²⁸, a continuació podrem observar un gràfic que ens explica molt bé com des de l'any 2008 (inici de la crisi a Espanya) fins a gairebé l'actualitat s'han donat diferències respecte les emigracions i les immigracions.

Gràfic 2: La migració exterior i el saldo migratori d'Espanya

Font: <http://www.ine.es/prensa/np788.pdf>.

En el gràfic 2, d'una banda, es pot observar com la immigració a Espanya ha anat disminuït considerablement des de l'any 2008 fins al 2012 (a excepció de l'any 2011). Aquest fet es degut a la crisi econòmica que està patint el país i fa que la gent no vingui a viure aquí i a treballar ja que no hi ha feina. D'altra banda, es pot observar tot el contrari, veiem com les emigracions sí que han anat augmentant molt al llarg d'aquests últims anys. Aquest fet es deu a que les persones deixen Espanya també perquè no hi ha feina i marxen a la recerca d'aquesta a altres països.

²⁸ *Cifras de Población a 1 de Enero de 2013 - Estadística de Migraciones 2012.*

3.2. Enquesta de Població Activa (EPA)

La segona font que he utilitzat és l'**Enquesta de Població Activa** (endavant l'EPA). L'EPA, dintre de l'INE, és una investigació continua i de periodicitat trimestral que està dirigida a les famílies que es realitza des de l'any 1964. La finalitat de l'EPA és l'obtenció de dades de la població en relació amb el mercat de treball: ocupats, actius, parats i inactius.

La població activa va créixer ràpidament a Espanya durant l'etapa expansiva ("Informe Mensual LaCaixa (Setembre)" 2013)²⁹. Dels 16,3 milions de 1996 es va passar als 23,1 en 2011. Durant aquests anys el creixement va ser pràcticament ininterromput, impulsat per la incorporació de la dona al mercat de treball i la immigració. Però en aquests últims dos anys (2012 i 2013) aquesta tendència s'ha invertit. El total d'actius amb nacionalitat espanyola també ha disminuït els últims trimestres, d'una banda augmenta la inactivitat i d'altra banda, existeix un important col·lectiu de persones que, a conseqüència de la seva economia, ha decidit emigrar a països on les perspectives laborals són millors.

3.3. Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger (PERE) I Cens Electoral de Residents Absents (CERA)

La tercera font que he utilitzat és la web del **Ministeri de Treball i de Seguretat Social**, en concret l'**Àrea d'Emigració**. Dintre d'aquesta àrea podem trobar, entre d'altres indicadors, el **Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger** (endavant PERE) i el **Cens Electoral de Residents Absents** (endavant CERA).

La Llei 4/1996, de 10 de gener, Reguladora de les bases de Règim Local en relació amb el Padró municipal, estableix que l'Administració General de l'Estat confeccionarà un Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger (**PERE**). Les persones que estiguin inscrites

²⁹ "Informe Mensual LaCaixa (Setembre)." 2013. *LaCaixa*.

http://multimedia.lacaixa.es/lacaixa/ondemand/empresa/infocaixaempresa/18/pdf/201309_esp.pdf.

a aquesta Padró es consideraran veïnes del municipi espanyol que figura amb les dades de la seva inscripció únicament a efectes de l'exercici del dret a sufragi, no constituint en cap cas, població del municipi.

D'altra banda trobem el **CERA**, en aquest cens hi figuren els ciutadans de nacionalitat espanyola absents del territori nacional que estiguin oficialment residint a un país estranger (que, conseqüentment, han d'estar inscrits en un Registre consular). Les dades més recens del CERA mostren que a finals del 2007 hi havia un total de 1.1194.350 espanyols inscrits a les Oficines Consulars dels altres països, dels quals gairebé 500.000 estan a països europeus.

3.4. Estadística de Variacions Residencials (EVR)

La quarta font d'informació usada és l'**Estadística de Variacions Residencials** (endavant EVR), també de l'INE. Segons la següent pàgina web³⁰, l'EVR l'elabora l'INE a partir de l'explotació de la informació relativa a les altes i les baixes als padrons municipals d'habitants, que estan motivades pels canvis de residència. S'obtenen les variacions residencials anuals interiors (entre els diferents municipis d'Espanya) i les variacions residencials exteriors (municipis d'Espanya i de l'estranger).

3.5. Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS)

La cinquena font la qual faré referència és el **Centre d'Investigacions Sociològiques** (endavant CIS). El CIS³¹ és un centre que desenvolupa funcions d'anàlisi i coneixement científic de la societat espanyola mitjançant la realització d'enquestes i estudis qualitius. Aquests estudis es porten a terme per iniciativa del propi organisme o a través d'acords amb institucions públiques o privades sense ànim de lucre.

³¹ www.cis.es

En aquesta web hi ha molts estudis realitzats que els podem trobar dintre del catàleg d'enquestes, a l'índex temàtic. D'aquesta web he extret informació i idees per a la realització de l'enquesta.

3.6. Institut Nacional de Joventut (INJUVE)

La sisena font és l' **Institut Nacional de Joventut** (endavant INJUVE). Aquest institut realitza periòdiques Enquestes de Joventut, aporta dades específiques sobre l'entorn actitudinal dels joves espanyols amb el que respecta al treball. Els informes de joventut són estudis sociològics que es realitzen cada quatre anys (quadriennals) iniciats l'any 1984 (*Informe Juventud En España 2012*)³².

3.7. Red EURES

La setena font d'informació és la **RED EURES**. La RED EURES va ser creada l'any 1933 com una xarxa de col·locació al mercat de treball europeu amb el propòsit de garantir el dret a la lliure circulació que tenen els treballadors comunitaris. Gràcies a la RED EURES tenim una tendència integradora entre els diferents estats membres per a poder usar correctament el dret a accedir a un servei públic de col·locació. L'objectiu d'aquesta és, per tant, organitzar un servei de col·locació a nivell europeu basat en el principi de col·laboració entre els diferents Serveis Públics d'Ocupació Nacionals, per a que els usuaris puguin rebre els mateixos serveis que reben al seu propi país. En el seu portal³³ europeu de mobilitat professional es poden consultar tots els llocs de treball vacants que els empresaris dels diferents estats membres han comunicat. El nombre de persones inscrites mitjançant *Curriculum Vitae* en aquesta xarxa de col·locació és de 29.839; el nombre d'ofertes de treball és de 1.463.100; i el nombre d'empreses és de 768.

³² *Informe Juventud En España 2012*.

http://www.injuve.es/sites/default/files/2013/26/publicaciones/IJE2012_0.pdf.

³³ <https://ec.europa.eu/eures/page/homepage?lang=es>

Finalment, trobem el **RD 3425/2000, de 15 de desembre**³⁴, sobre inscripció dels espanyols als Registres de Matrícula de les Oficines Consulars en l'estranger, el qual regula la gestió del Padró d'Espanyols Residents en l'Estranger (PERE) i que obliga a comptabilitzar com a immigrant només a aquell que pugui demostrar que viurà almenys un any a l'estranger i decideixi inscriure's.

³⁴ BOE. "RD 3425/2000, de 15 de Diciembre, Sobre Inscripcion de Los Españoles En Los Registros de Matrícula de Las Oficinas Consulares En El Extranjero."

<http://www.boe.es/boe/dias/2001/01/03/pdfs/A00152-00157.pdf>

BLOC 2: PART PRÀCTICA

CAPÍTOL 4: METODOLOGIA

Tancant la primera part del treball (part teòrica), ara és el moment d'endinsar-nos en la segona part (referent a la part pràctica) d'aquest TFG. En aquest apartat explicaré amb profunditat la metodologia que he usat per a realitzar les enquestes.

4.1. L'enquesta

Per començar, l'enquesta (Martín 2011)³⁵ presenta quatre característiques bàsiques que fan que sigui diferent dels altres mètodes de recollida d'informació: (1) recull informació proporcionada a partir de **respostes verbals o escrites** dels subjectes entrevistats mitjançant un qüestionari estructurat; (2) utilitza **mostres de la població** objecte d'estudi; (3) per a ser comparable, s'ha de recollir de forma **estructurada**, és a dir, s'han de realitzar les mateixes preguntes i en el mateix ordre als diferents individus; i (4) permet l'aplicació de **tècniques estadístiques** a les respostes.

4.2. Avantatges i inconvenients de l'enquesta

Segons (Martín 2011), l'enquesta té uns avantatges i uns inconvenients, però en relació amb l'enquesta que he realitzat als estudiants en aquest treball, compleix els següents:

Els **avantatges** que compleix la nostra enquesta són:

- 1) L'enquesta és un instrument de captura d'informació estructurada, que pot influir en la informació recollida i no es pot utilitzar més que en determinades situacions en les que la informació que es vol capturar està estructurada en la població objecte d'estudi.
- 2) L'enquesta és útil per a descriure i per a contrastar hipòtesis o models.
- 3) L'enquesta captura molta informació de molts casos o unitats d'anàlisi.

³⁵ Martín, Francisco Alvira. 2011. "La Encuesta: Una Perspectiva General Metodológica." *Colección de Cuadernos Metodológicos Num 35*: 6.

- 4) L'enquesta té un avantatge econòmic ja que podem aconseguir un volum important d'informació a cost mínim.
- 5) L'enquesta facilita la comparació de resultats gràcies a l'estandardització³⁶ de les preguntes.

Els **inconvenients** que té la nostra enquesta són:

- 1) L'enquesta és poc flexible ja que només es pregunta sobre allò que l'investigador ha pensat anteriorment.
- 2) La informació és limitada a la que planteja l'investigador amb preguntes i respostes i, a la que proporciona l'individu en funció de les preguntes.
- 3) La col·laboració de les persones pot ser baixa i esbiaixada.

4.3. Fases i tipus d'enquesta

Per a poder realitzar una bona enquesta és necessari fer un seguiment a totes les seves fases. Segons (Martín 2011), primer que res, es requereix una fase de programació i plantejament i després un desenvolupament o aplicació de la programació seguint una sèrie de passos. Els diferents passos que s'han de realitzar per a crear una enquesta es poden agrupar en cinc grans **etapes o fases** (Martín 2011), les qual he seguit per a l'elaboració de l'enquesta d'aquest treball, les fases són les següents:

- 1) Plantejament o disseny del qüestionari.
- 2) Selecció de la mostra.
- 3) Desenvolupament del treball de camp.
- 4) Preparació de la informació i de les dades.
- 5) Anàlisi de la qualitat de la informació

Referent als tipus d'enquesta que hi ha (Martín 2011), les enquestes poden ser de quatre **tipus**: (1) cara a cara; (2) telefònica; (3) per correu i; (4) web. En aquest treball el tipus d'enquesta que he utilitzat ha estat l'enquesta mitjançant la web. L'enquesta mitjançant la **web** presenta uns avantatges i uns inconvenients, segons (Martín 2011), així com també segons el material d'estudi de l'assignatura "*Mètodes i Tècniques de la*

³⁶ L'estandardització és el procés en què s'ajusta una cosa a un estàndard o model.

Investigació Social”, respecte amb el col·lectiu analitzat en aquest treball, els estudiants universitaris, els principals avantatges i inconvenients són els següents:

L'enquesta d'aquest treball realitzada mitjançant la web compleix els següents **avantatges**: (1) És la que té un cost econòmic més baix; i (2) el període per implantar l'enquesta és el més curt. I, finalment, compleix els següents **inconvenients**: (1) Baixa cooperació per part dels estudiants (i possiblement esbiaixada); es poden usar estímuls; i (2) la representativitat de la mostra és difícil d'aconseguir.

4.4. Organització i preparació del qüestionari

- 1) Introducció (breu presentació de la persona que ha creat l'enquesta, explicació dels motius de la realització de l'estudi, el caràcter anònim de les respostes, la rapidesa de realització de l'enquesta, entre d'altres).
- 2) Preguntes:
 - a. Preguntes d'identificació (sexe, edat, altres).
 - b. Preguntes senzilles per a introduir les més complexes i acabar amb senzilles.
 - c. Evitar les preguntes obertes.
- 3) Elaborar o decidir sobre els aspectes formals.
- 4) Preparar determinats elements decisius (carta de presentació dels enquestadors).
- 5) Formar als enquestadors i elaborar una guia d'instruccions per a realitzar el qüestionari.
- 6) Realitzar un test previ (prova del qüestionari abans del seu llançament definitiu), té per objectiu veure si s'entenen les preguntes, si hi ha problemes en la redacció.
- 7) Codificació del qüestionari.

4.5. Regles per a la formulació de preguntes

GestioPolis és una pàgina web de coneixements que té com a objectiu donar informació organitzada per a potenciar els coneixements dels usuaris.. Gràcies a una de les seves publicacions a la pàgina web (“La Encuesta, El Cuestionario Y Los Tipos de Preguntas | GestioPolis”) ³⁷, he pogut crear correctament les preguntes de l'enquesta d'aquest treball seguint els següents criteris:

- 1) L'enquesta no ha de ser excessivament llarga ja que en qüestionaris llargs (més de 100 preguntes) disminueix el percentatge de respostes.
- 2) Les preguntes de l'enquesta han de ser senzilles i han d'estar redactades de tal forma que puguin comprendre's amb facilitat (no s'han d'utilitzar paraules tècniques).
- 3) A l'enquesta no s'han d'incorporar termes morals (judicis de valor).
- 4) A l'enquesta mai s'ha de suggerir la resposta, incitant a contestar més en una pregunta que en un altra.
- 5) A l'enquesta totes les preguntes han de referir-se a una sola idea.
- 6) A l'enquesta totes les preguntes que estiguin dintre d'un mateix tema, han d'anar juntes en forma de bateria.
- 7) A l'enquesta no s'han d'ajuntar preguntes que la seva contestació influeixi sobre la contestació d'una altra pregunta, això es coneix com a efecte “halo”.

4.6. Les característiques de la nostra enquesta

- 1) **Població:** la població inclou ambdós gèneres (homes i dones). L'edat mínima d'aquesta població és de 20 anys d'edat, i no hi ha edat màxima ja que es pot donar el cas que algun estudiant d'últim curs de la URV sigui d'edat avançada.
- 2) **Característiques de la mostra:** la mostra la qual s'han realitzat les enquestes són els estudiants de la Universitat Rovira i Virgili que estiguin realitzant l'últim curs (principalment) que siguin residents a Catalunya, a Espanya (els que tinguin una Beca Sèneca) i finalment a l'estranger (els que tinguin una Beca Erasmus). La

³⁷ “La Encuesta, El Cuestionario Y Los Tipos de Preguntas | GestioPolis.”

dimensió de la mostra tindrà un nombre il·limitat de qüestionaris, amb un objectiu mínim de 100 i amb un màxim de 200.

- 3) Tipus de preguntes: les preguntes les he realitzat mitjançant un qüestionari tancat, (Duyos)³⁸ amb respostes breus, específiques i delimitades. Les respostes són de les següents formes:
- 4) Respostes amb dos alternatives (resposta dicotòmica): *Si o No*.
- 5) Respostes amb varies alternatives: on es senyala un o més ítems (opció o categoria) en una llista de respostes suggerides. Com no es possible preveure totes les possibles respostes, he agregat la opció: *Altres*. En altres casos, la persona que faci l'enquesta ha de *jerarquitzar opcions o assignar una puntuació*.
- 6) Tema del qüestionari: el tema del qüestionari és la decisió que tenen d'emigrar a un altre país (o no) els estudiants de l'últim curs de la URV.
- 7) Percentatge de resposta: en un principi, les respostes van en funció de la dimensió dels àmbits d'estudi, és a dir, com més estudiants hi hagi a una Facultat, més qüestionaris i més respostes he realitzat.
- 8) Despeses: no té cap cost econòmic ja que el programa que he fet servir per a realitzar les enquestes per la web és gratuït. L'enquesta l'he creat mitjançant l'aplicació *Google Drive*.
- 9) Temps: des del 14 fins al dia 27 d'abril de 2014.

³⁸ Duyos, Lic. Luciano. *Seminario Ciberculturas (Cuestionario)*.

<http://www.slideshare.net/seminariociber/encuestassondeos-de-opinin-cmo-hacer-un-buen-cuesitonario>.

CAPÍTOL 5: ELABORACIÓ I TRANSMISSIÓ DE L'ENQUESTA ALS ESTUDIANTS

Una vegada acabat el capítol 4 referent a la metodologia per a realitzar l'enquesta, és el moment d'explicar tots els passos que he seguit per a l'elaboració de l'enquesta. En l'elaboració de l'enquesta he seguit diferents passos, són els següents:

Primer que res juntament amb la meva tutora i abans de decidir fer l'enquesta, vam estar parlant sobre la idea de realitzar o no una enquesta als estudiants d'últims cursos de la URV. Tot i pensar en alguns moments de no fer-ne degut a que és difícil dirigir-se a tots els estudiants, vam decidir arriscar-nos per veure què passava pel que fa a la decisió de resposta de l'enquesta per part de l'estudiant.

Per començar, vaig fer una llistat dels aspectes generals que volia tractar. Tot seguit, vaig elaborar una "pluja d'idees" amb aproximadament unes 25 preguntes. Per a la realització de la pluja d'idees vaig mirar i analitzar varies enquestes del CIS. Gràcies a aquesta web he extret informació i idees per a la realització de l'enquesta. El CIS és una centre que ha realitzat molts estudis sobre diferents temes (població, economia, treball, entre d'altres) i que els podem consultar a la seva pàgina web dintre del catàleg d'enquestes, a l'índex temàtic. Per exemple, a l'índex temàtic podem seleccionar l'apartat "Temes Internacionals" i un subtema anomenat "Actituds de cara a la immigració". Dintre d'aquesta enquesta podem veure que hi han preguntes les quals m'han donat una idea per a la realització de la meva enquesta, però he tingut que adaptar el concepte d'immigració al d'emigració, ja que és aquest el tema d'aquest TFG: l'emigració dels joves qualificats, sinònim de "fuga de cervells".

Una vegada preparades les 25 preguntes, juntament amb la meva tutora, vam decidir introduir-hi alguna pregunta nova, fer alguna modificació o treure'n alguna que no fos necessària en relació amb el nostre tema. Per exemple vam treure la següent pregunta: *"quin és per a tu el principal problema existent a Espanya?"*.

Quan ja sabíem del tot cert amb quines preguntes havíem de "jugar", vam decidir que l'enquesta estaria classificada tres blocs (o parts) per tal de no barrejar les idees de cada

part i per tal de que fos més fàcil de realitzar per a l'estudiant, sempre pensant en que l'enquesta fos curta i ràpida de realitzar.

Així doncs, una vegada vaig saber com s'estructuraria l'enquesta, vaig començar a escriure correctament totes les qüestions a un nou document per a poder començar a crear el futur qüestionari. En efecte, hem vaig crear un compte i així vaig començar a crear el qüestionari mitjançant l'aplicació "Google Drive", disponible per mitjà d'Internet. Gràcies a aquesta nova tecnologia es poden crear formularis que et permeten realitzar enquestes a través d'un formulari on-line que et permet veure després els resultats perfectament organitzats en un full de càlcul, el qual et pots descarregar per a poder-hi treballar.

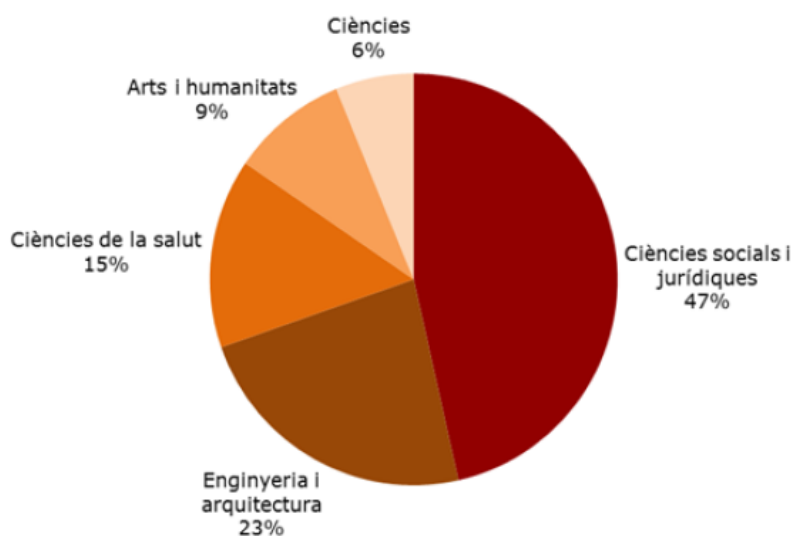
Una vegada vaig crear l'enquesta, abans d'enviar-la definitivament als estudiants, el que vaig fer va ser enviar moltes vegades el *link* del qüestionari a la meva tutora i ella m'anava dient els errors que hi havia. Això és el que es coneix com a "*realització del test previ*", que és la prova abans del seu llançament definitiu, i que té per objectiu veure si s'entenen les preguntes, si hi ha problemes en la redacció, entre d'altres. Els principals problemes que ens vam trobar van ser els següents: (1) seleccionar si la resposta havia de ser obligatòria o no (ja que per exemple, al Bloc 2, en un principi vaig assignar que totes les respostes fossin obligatòries, però realment no ho podien ser ja que si la persona que realitza l'enquesta no coneix a ningú que ja hagi emigrat, doncs no ha de contestar aquest bloc); (2) petites faltes d'expressió; (3) modificació del plantejament d'alguna pregunta per a que fos encara més clara per a l'estudiant; (4) vaig posar en "majúscula" el tema o punt principal de cada pregunta; (5) vaig fer una breu presentació i uns agraïments per a que es poguessin veure al inici de l'enquesta; (6) vam demanar permís per a poder posar el "*logo*" institucional de la URV; i (7) vaig escollir el tema que més hem va agradar (tipus de lletra, fons de l'enquesta, etc). Totes aquestes petites modificacions fins que no vam fer l'enquesta varies vegades abans dels seu llançament, no ens en vam adonar de que hi eren.

Finalment, i després de varis intents de realització del test previ i de correccions, l'enquesta estava preparada per a enviar.

En un principi, vaig buscar informació sobre com era la població de la URV, concretament volia saber com s'estructurava aquesta per àmbit de coneixement i per

sexe. La mostra representativa dels estudiants de la URV per branca de coneixement l'he extret del següent informe (Gabinet Tècnic del Rectorat 2013, 126)³⁹ i és la següent:

Gràfic 3: Estudiants de la URV per branca de coneixement

Font: Informe anual del rector al claustre (pag. 126) any 2013, URV.

La meua primera intenció era enviar les enquestes als estudiants de cada àmbit en relació al nombre d'estudiants que hi havia, és a dir, com més percentatge d'estudiants hi hagués en una branca, més enquestes havia d'enviar. Això és difícil fer-ho perquè conec a més estudiants de l'àmbit de les Ciències Socials i Jurídiques, degut a que és el meu àmbit d'estudi. El principal problema era que em contestessin totes les mostres que jo volia. No obstant, per a solucionar-ho, el que vaig fer he buscat entre totes les meves amistats, persones referents a cada àmbit d'estudi de la URV per a que aquests ho enviessin a persones dels seus grups, i així es creés una roda en que un ho passava a un altre.

³⁹ Gabinet Tècnic del Rectorat. 2013. *Informe Anual Del Rector Al Claustre*.

http://www.urv.cat/media/upload//arxiu/gabinet_comunicacio/informe_claustre_rector_230513.pdf.

L'enquesta l'he enviat principalment a través de la xarxa social "Facebook". Per poder-ho enviar, he fet una llista amb els diferents graus i àmbits en relació als estudiants que ja coneixia. El que he fet és enviar el *link* d'aquesta mitjançant missatges privats als estudiants d'últim curs de la URV que jo conec, els hi he dit a cadascun d'ells que ho enviïn al grup de la seva classe o directament als seus companys, sempre recalcant que és una enquesta molt ràpida de fer i totalment anònima. També gràcies a aquesta xarxa social el que vaig fer un dia va ser enviar l'enquesta a l'"*Informer de la URV*", el qual ho publica i ho veuen moltíssim estudiants de la universitat.

La transmissió de l'enquesta s'ha realitzat durant un període de temps limitat de dues setmanes, exactament des del dia 14 fins al dia 27 d'abril.

Els resultats han estat força bé, al final he aconseguit 152 respostes (recordem que tenia com a objectiu de 100 a 200 respostes). Realment els estudiants han estat molt actius a l'hora de realitzar-la. Aquests han vist que el tema de l'enquesta (la fuga de cervells) és un tema bastant actual i, és un tema que els commou a molts d'ells com podrem analitzar a continuació.

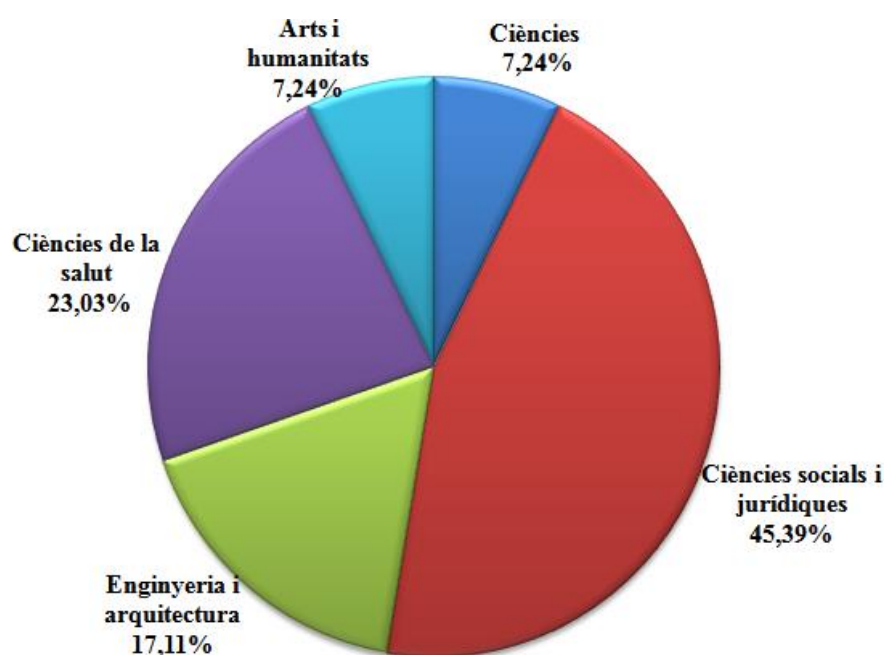
CAPÍTOL 6: ANÀLISI DE RESULTATS

Una vegada he donat per finalitzada la transmissió de l'enquesta, l'anàlisi dels resultats permet destacar les principals característiques dels estudiants enquestats. Per a analitzar-los he fet el següent: en primer lloc, m'he descarregat en format full de càlcul (Excel) tots els resultats de l'enquesta des de l'aplicació "Google Drive". En aquest full he comprovat que tots els anys estiguessin ben escrits, ja que l'error principal que m'he trobat ha estat respostes, com per exemple: any 91, 26 de juny 1989, etc., per tant, ho he corregit tot amb el mateix format d'any. També he comprovat que cada Grau estés escrit amb el mateix format en totes les respostes, ja que l'error principal que m'he trobat ha estat respostes tipus: RRLLL, RLO, EQ, entre d'altres. A més a més, he comprovat que cada Grau estés relacionat amb el seu àmbit de coneixement, ja que realment hi ha persones que saben el que estan estudiant però no saben quina és la seva branca de coneixement. Per a comprovar-ho he mirat els graus segons la branca de coneixement a la pàgina oficial de la URV . El que també he fet ha estat afegir columnes per a les respostes Si/No, a la resposta Si he posat un 1 i a la resposta No he posat un 0. I ja per últim el que he fet ha estat escriure els mateixos destins de la mateixa forma i classificar-los per continents o altres (no ho sap, parla angles o Europa).

6.1. Descripció de la mostra

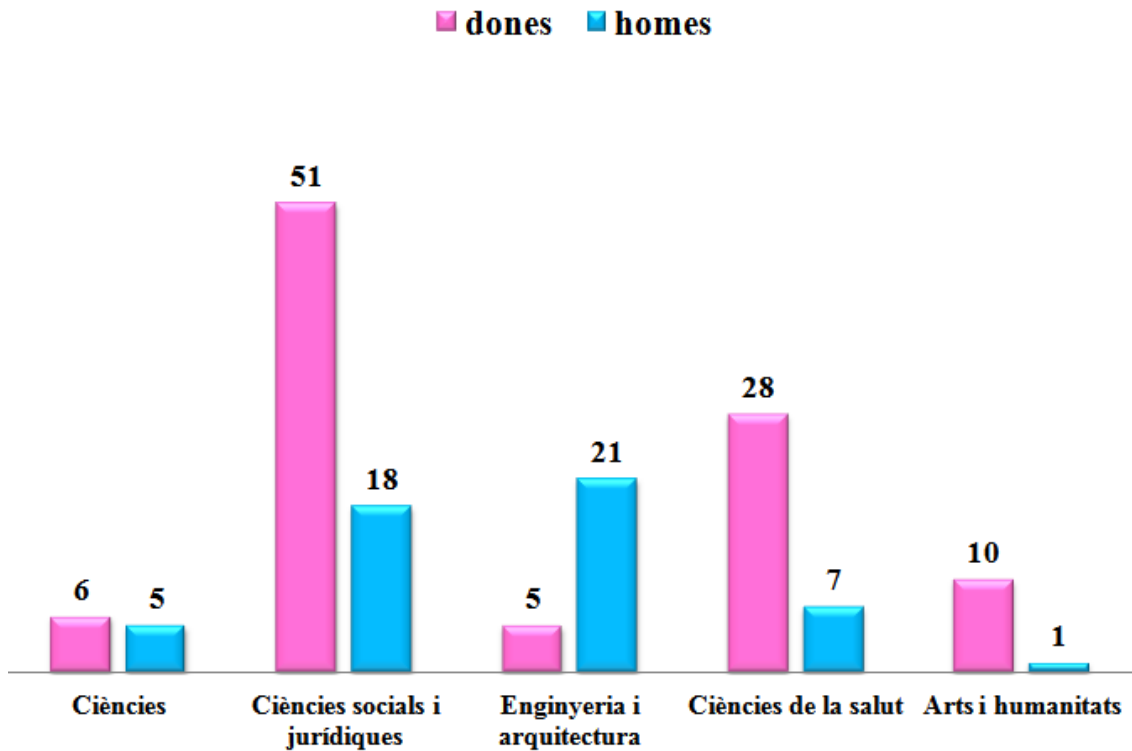
Pretenia fer una mostra aleatòria dels estudiants de la URV a partir dels resultats publicats a l'Informe Anual del Rector al Claustre, de l'any 2013 (vist al gràfic 3).

Gràfic 4: Respostes per branca de coneixement

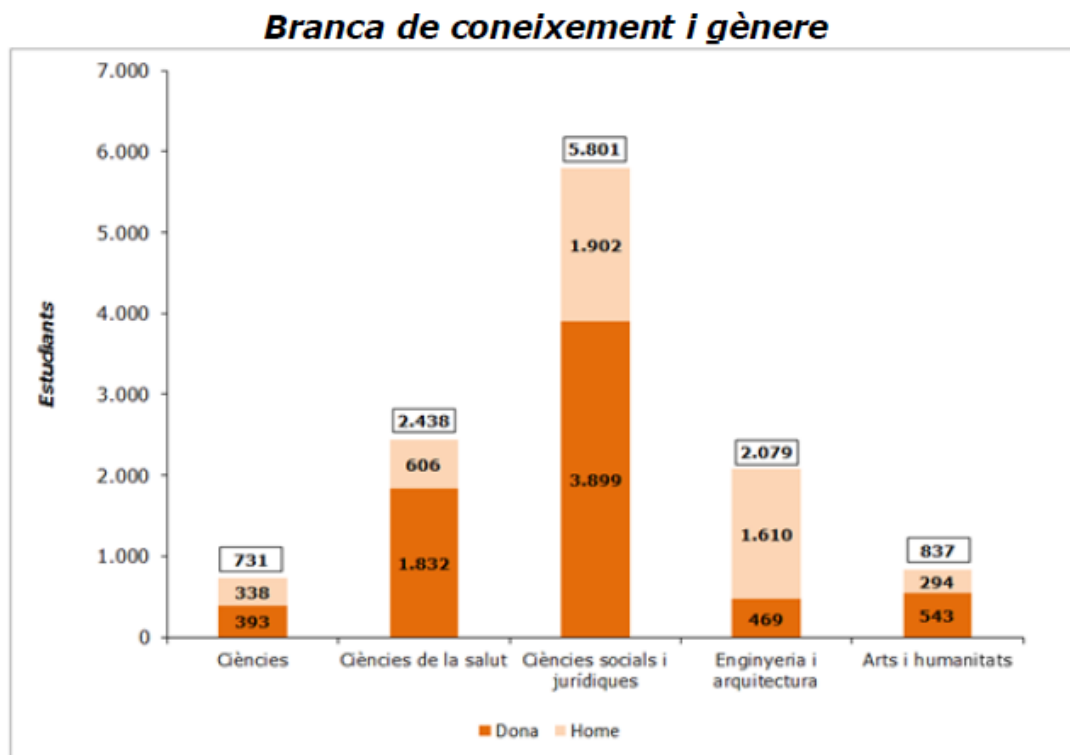

Al gràfic 4 Podem observar que el nombre de respostes gairebé coincideix amb la mostra oficial dels estudiants de la URV. De l'àmbit de les Ciències hem obtingut un 7,24% de respostes (respecte un 6%); Ciències socials i jurídiques hem obtingut un 45,39% (respecte un 47%); Enginyeria i arquitectura hem obtingut un 17,11% (respecte un 23%); Ciències de la salut hem obtingut un 23,03% (respecte un 15%); i Arts i humanitats hem obtingut un 7,24% (respecte un 9%). Tot i que als àmbits de Ciències de la salut i a l'àmbit d'Enginyeria i arquitectura hi ha una mica de diferència en el nombre de respostes obtingudes, era molt difícil de realitzar la mostra amb perfecció, per això, partim d'una mostra bastant fiable.

Gràfic 5: Relació entre la branca de coneixement i el sexe

Gràfic 6: Branca de coneixement i gènere URV

Font: Informe Anual del Rector al Claustre (2013), pàgina 124.

El gràfic 5 descriu el sexe de les persones enquestades per àmbits de coneixement. Podem observar que l'àmbit de les Ciències socials i jurídiques és el que més respostes ha obtingut (69 qüestionaris entre les respostes de dones i homes), que representa un 45,39 % del total de respostes. Això era una resultat que ja m'esperava ja que aquest és l'àmbit on jo estudio i, per tant, on hi conec més gent. No obstant, tots els àmbits d'estudi han obtingut respostes. El segon àmbit d'estudi amb més respostes ha estat el de les Ciències de la Salut, en que 28 dones i 7 homes l'han respost. El tercer àmbit ha estat el d'Enginyeria i arquitectura, en que els homes han estat els més actius en contestar (21) i només 5 per part de les dones. Finalment, podem observar que tant de l'àmbit de les Ciències com el de les Arts i humanitats hem obtingut 11 respostes de cadascun, tot i que a aquest últim les dones han estat les més actives.

Si relacionem el gràfic 5 amb el gràfic 6 (referent a la mostra de la població real de la URV dividida per sexes), podem observar que els resultats han estat molt similars. A l'àmbit de Ciències més o menys el 50% dels estudiants són d'homes; a l'àmbit de Ciències socials i jurídiques, a la mostra de la URV hi ha un 67,21% de dones i als resultats de l'enquesta n'hi ha un 73%; a l'àmbit d'Enginyeria i arquitectura 77'44% són homes i als resultats de l'enquesta n'hi ha un 80%; a l'àmbit de les Ciències socials a la mostra de la URV hi ha un 75% de dones i als resultats de l'enquesta n'hi ha un 80%; i finalment, l'únic àmbit que ha obtingut una diferència en les respostes per sexe ha estat el d'Arts i humanitats en que a la URV hi ha un 64,87% de dones i als resultats de l'enquesta un 90,9%. La població de la URV està composta per més dones que homes, per la qual cosa aquesta diferència en les respostes s'explica correctament. A banda que generalment les dones tendeixen a contestar més que els homes. Per tant, amb totes aquestes dades podem afirmar que la mostra és fiable per ser analitzada.

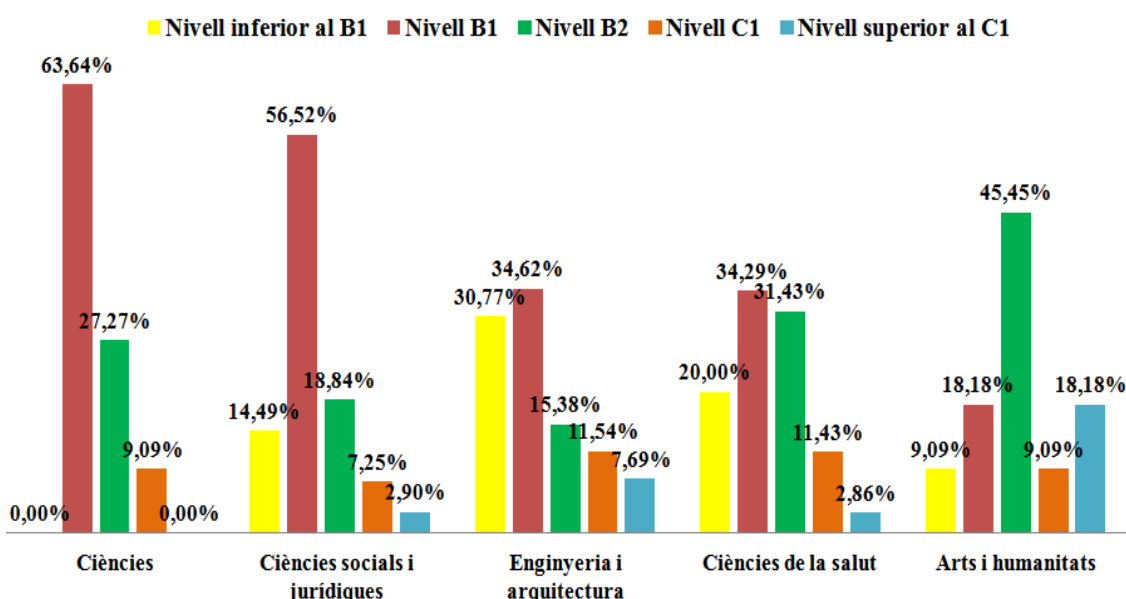
Taula 1: Respostes per any de naixement

Any de naixement de l'enquestat	1970	1982	1983	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Respostes per any de naixement	1	1	2	5	2	7	9	15	40	40	25	4	1

A la taula 1 podem trobar-hi el nombre de respostes per any de naixement. Hi podem observar que el nombre més gran de respostes pertany als estudiants nascuts entre els anys 1990 a 1993. En aquesta franja d'edat hi trobem els estudiants que estan acabant la seva carrera en els anys normals que toca acabar-la, ja que aquestes persones ara tenen entre 21 i 24 anys d'edat. també hi podem trobar persones més grans de 24 anys i això es deu a que hi ha població de la URV que ha començat a estudiar una carrera una mica més tard (en total hi ha 27 persones entre l'any 1970 a 1989).

És un resultat esperat ja que la meua expectativa era que els resultats fossin dels estudiants a partir de l'any 1993, que és quan estan acabant d'estudiar (o ara o l'any vinent). Per tant, la nostra mostra per grup d'edat és un resultat acceptat, ja que són les persones que actualment estan acabant els estudis en l'edat que toca acabar-los, amb tot, les respostes esperades representen un 80% de la mostra total.

Gràfic 7: Relació entre el nivell d'idioma i l'àmbit de coneixement

El gràfic 7 fa referència al nivell d'idioma dels estudiants enquestats en referència al seu àmbit d'estudi. Podem observar que en els quatre primers àmbits, el nivell més alt d'idioma és el B1, aquest correspon amb el nivell que s'exigeix per a l'obtenció del títol universitari. No obstant, no passa el mateix amb l'àmbit d'Arts i humanitats, en que el seu màxim l'assoleix el nivell B2. Aquest fet es deu a que molts dels resultats d'aquest àmbit de coneixement són estudiants del Grau d'Anglès, i per tant, es mostra realment el seu nivell superior amb respecte la resta d'estudiants, també aquest àmbit és el que assoleix el màxim nivell exigible d'un idioma (nivell superior al C1), en que hi ha un 18,18% dels enquestats d'aquest àmbit que el tenen. Finalment podem observar un fet molt preocupant i és que els àmbits de Ciències socials i jurídiques (14,49%), al d'Enginyeria i arquitectura (30,77%) i al de Ciències de la Salut (20%) tenen un percentatge bastant elevat de nivell inferior al B1, sense el nivell B1 aquests estudiants no podran obtenir el títol universitari (tot i això, crec que molts d'aquests ara estan realitzant cursos per a obtenir-lo).

Taula 2: Primer idioma estranger de l'enquestat

<i>Idioma</i>	<i>Anglès</i>	<i>Portugués</i>	<i>Italià</i>	<i>Alemany</i>	<i>No</i>	<i>Total enquestats</i>	<i>Total 1r idioma</i>
<i>N° persones</i>	142	1	2	2	5	152	147
<i>% del total</i>	96,59%	0,68%	1,36%	1,36%			100%

La taula 2 ens mostra el total dels estudiants enquestats en relació al idioma que coneixen. Podem observar com gairebé la majoria dels estudiants d'últims cursos de la URV tenen com a idioma estranger l'anglès, amb un 96,59%.

Taula 3: Experiència Erasmus per branca de coneixement

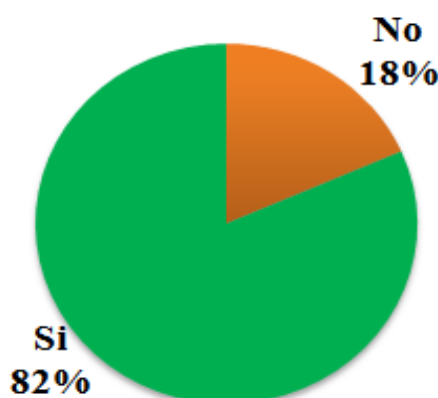
Experiència Erasmus per branca de coneixement	Ciències	Ciències socials i jurídiques	Enginyeria i arquitectura	Ciències de la salut	Arts i humanitats
No Erasmus	10	61	20	32	8
Erasmus	1	8	6	3	3

La taula 3 fa referència al nombre d'estudiants que han realitzat una mobilitat Erasmus durant la seva etapa per la universitat en relació amb la branca de coneixement. Podem observar que a l'àmbit de les Ciències socials i jurídiques és on més persones han realitzat una mobilitat Erasmus, ja que aquest àmbit és l'àmbit més poblat de la URV. A l'àmbit de l'Enginyeria i arquitectura 6 estudiants dels enquestats han realitzat aquesta mobilitat. Finalment, veiem que en els altres tres àmbits ho han fet 7 estudiants en total.

Podem extreure que 21 persones del total dels enquestats (152) han realitzat una mobilitat Erasmus, això representa un 13,81% del total. Aquest resultat és esperat i apropiat degut a que hi ha un nombre de beques limitades a l'hora de realitzar aquesta mobilitat, i per tant, només hi poden optar poques persones.

6.2. Preguntes sobre persones que ja han emigrat

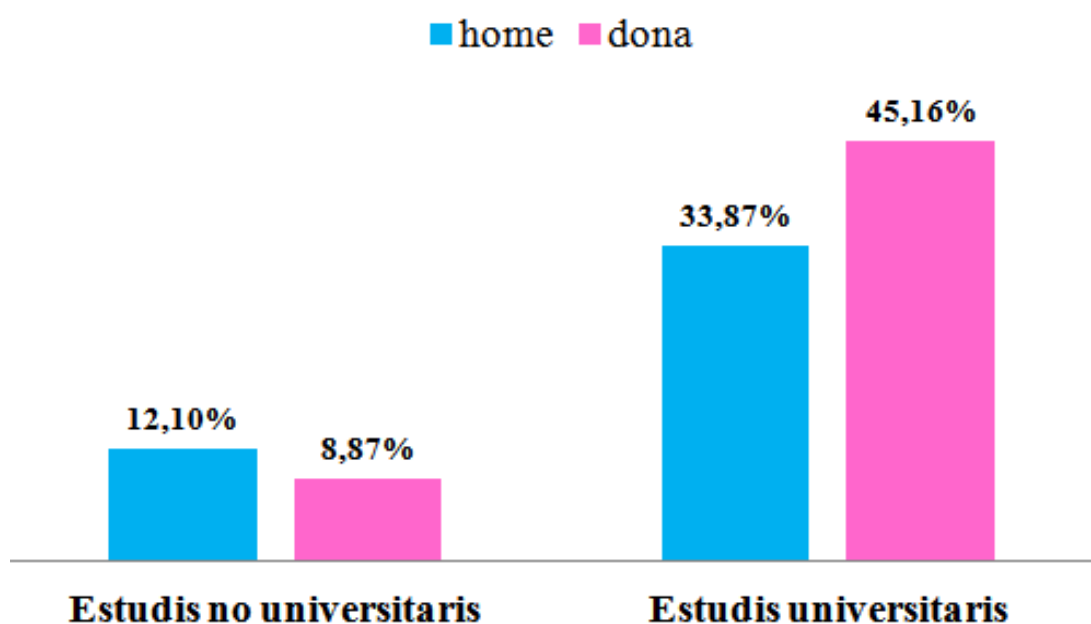
Gràfic 8: Referent a si es coneix a alguna persona que ja hagi realitzat una mobilitat internacional durant els últims 3 anys.

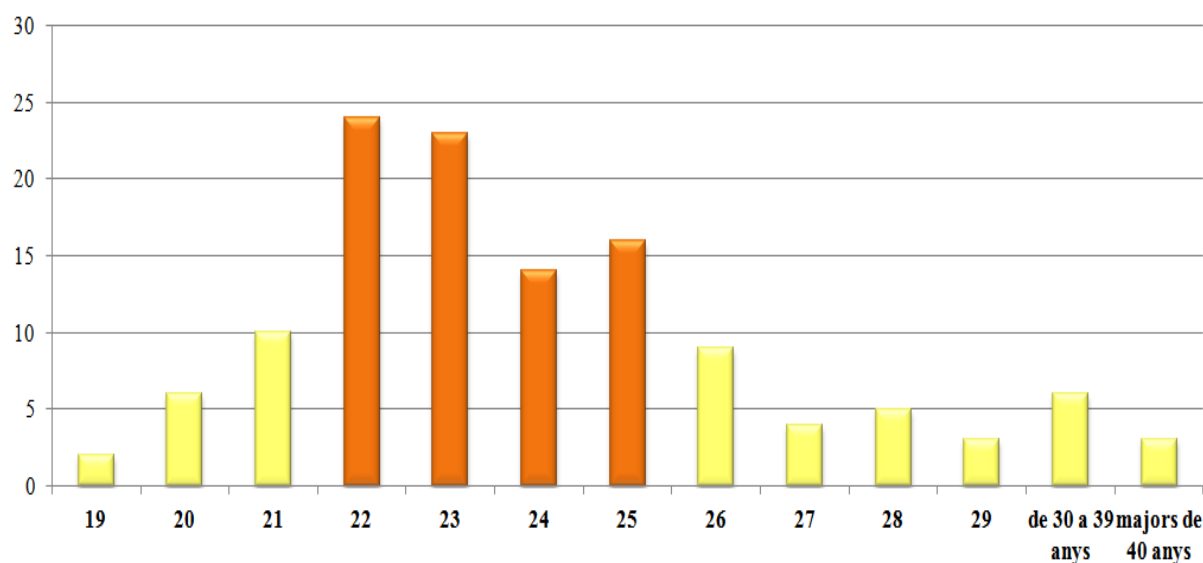
El gràfic 8 mostra que el 82% dels estudiants coneixen a alguna persona que ja ha realitzat una mobilitat internacional durant els últims 3 anys, aquest percentatge és molt elevat i representa 124 respostes respecte al total. Per tant, podem extreure i afirmar que és veritat que durant els últims temps moltes persones ja han emigrat a un altre país, segurament ho han fet degut a la crisi econòmica d'Espanya.

En els gràfics següents (gràfic 9 a 14), analitzaré i hem centraré només amb aquest 82%, és a dir, analitzarem a les persones que ja han realitzat una mobilitat internacional. La resta (18%), estan exclosos del següent anàlisi. A continuació, analitzaré els gràfics conjuntament per poder entendre-ho millor.

Gràfic 9: Estudis realitzats per sexe

Gràfic 10: Respostes per edats de les persones ja emigrades

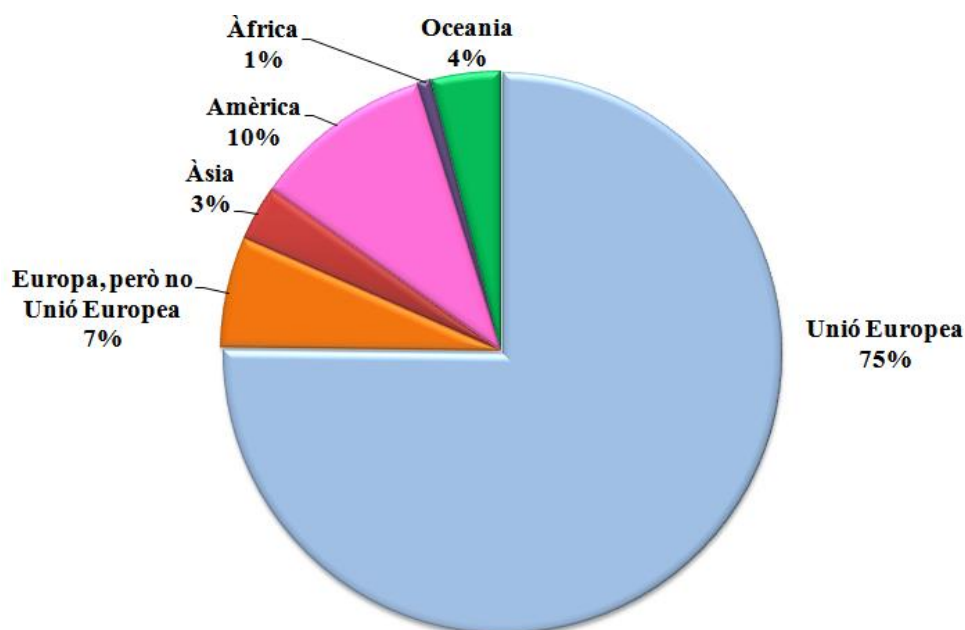

El gràfic 9 mostra el total de persones que ja han realitzat una mobilitat internacional tenint en compte si són persones qualificades o no. Podem observar que gairebé el total d'aquestes persones són titulats universitaris (79,93%) que han marxat fora d'Espanya.

El gràfic 10 mostra l'edat del total de persones ja emigrades a un altre país. Podem extreure que la gran majoria d'aquestes persones es situen en la franja d'edat dels 22 als 25 anys d'edat, per tant, són persones joves que han marxat a un altre país.

Els gràfics 9 i 10 d'aquest apartat es relacionen, sense dubte, amb el tema d'aquest treball referent a "la fuga de cervells", hem pogut analitzar a través de l'enquesta que la majoria de les persones que ja han emigrat tenen estudis universitaris, també hem pogut veure que gairebé totes les persones emigrades són persones qualificades i, a més, hem pogut veure que han marxat tant homes com dones, pel qual actualment no hi ha una diferenciació per sexes a l'hora de d'emigrar. La "fuga de cervells" (tal i com hem pogut estudiar a la part teòrica d'aquest TFG), són tots els joves que han acabat els estudis universitaris i que han marxat a un altre país en busca d'oportunitats laborals. Per tant, els resultats d'aquests gràfics es relacionen amb la teoria de l'emigració, que són persones joves i són persones qualificades, així doncs, eren uns resultats esperats.

Gràfic 11: Continent on han anat les persones ja emigrades

Taula 4: País de la UE on han anat les persones ja emigrades

UNIÓ EUROPEA	Nº persones
Regne Unit	43
Alemanya	14
França	7
Irlanda	6
Finlàndia	5
Itàlia	4
Dinamarca	3
Països Baixos	3
Suècia	3
República Txeca	2
Grècia	1
Portugal	1
Luxemburg	1
Malta	1

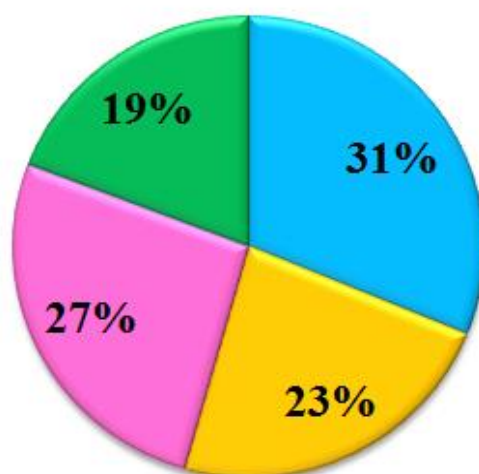
El gràfic 11 mostra el continent on van anar les persones ja emigrades. Del total d'aquestes persones ja emigrades, podem veure que la mostra més significativa és la del 75%, corresponent als que han emigrat a la Unió Europea (degut a que és el nombre més representatiu, es mereix un estudi més detallat per veure a quins països de la UE han emigrat (Taula 4)). També podem veure que un 10% han emigrat a Amèrica; un 7%

han emigrat a Europa (països que no són de la UE); un 4% han emigrat a Oceania; un 3% a Àsia; i finalment, només un 1% a Àfrica.

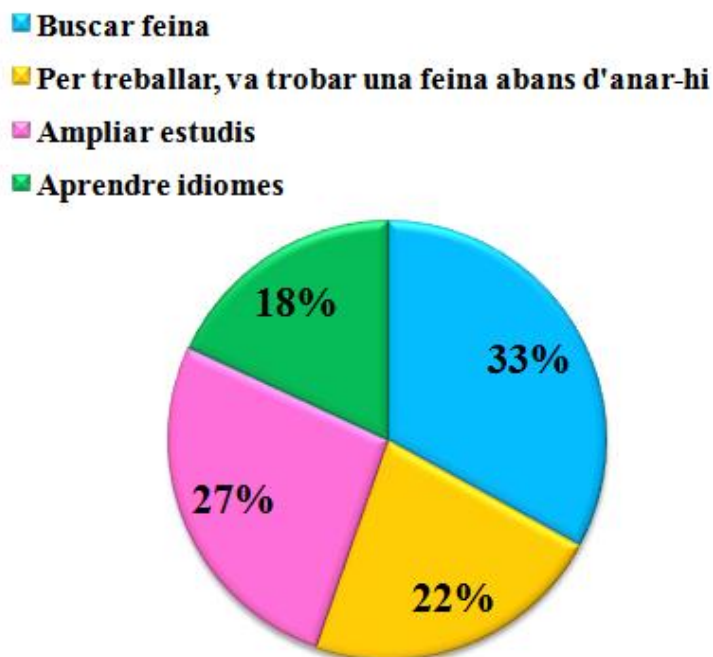
La taula 4 mostra els països de la UE on les persones han emigrat. Podem veure que el 45,74% de les persones han emigrat al Regne Unit (43 persones de les 94 que van emigrar a la UE); Alemanya ha estat el segon destí on més persones hi han emigrat (14 persones) i; en tercer lloc hi trobem França, amb 7 persones.

Gràfic 12: Motiu pel qual va decidir emigrar

- **Buscar feina**
- **Per treballar, va trobar una feina abans d'anar-hi**
- **Ampliar estudis**
- **Aprendre idioma**

Gràfic 13: Motiu pel qual va decidir emigrar a la UE

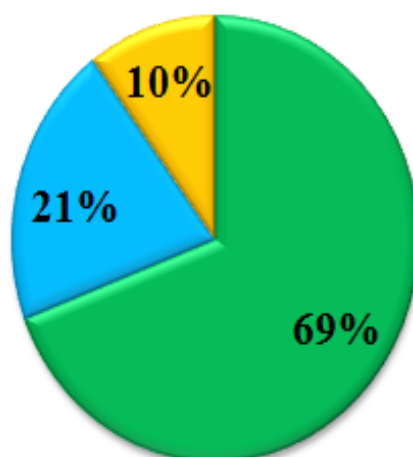

Ambdós gràfics (12 i 13) mostren els motius pel qual les persones van decidir portar a terme una mobilitat. El gràfic 12 fa referència a la mobilitat internacional arreu del món i el gràfic 13 fa referència a la mobilitat a la Unió Europea, calculada a partir de les persones que han emigrat en aquest continent. Podem observar que ambdós gràfics han obtingut uns percentatges molt similars. Sense dubte el treball ha estat el principal motiu pel qual les persones han decidit emigrar, en concret a la UE hi han anat un 33% de les persones a buscar feina i un 22% a treballar, ja que havien trobat una feina abans d'anar-hi. En contra, respecte al tema d'ampliar estudis o al tema d'ampliar el idioma, podem veure com també són aquests els motius que mouen a les persones a emigrar. Per tant, aquests gràfics mostren com més de la meitat de les persones (55% a la UE) emigren per motius laborals.

Aquest resultat el podem relacionar amb la teoria estructural ja que el factor econòmic actual d'Espanya fa expulsar a les persones per atreure-les a altres països amb una millor situació.

Gràfic 14: Si va emigrar per buscar feina, en va trobar?

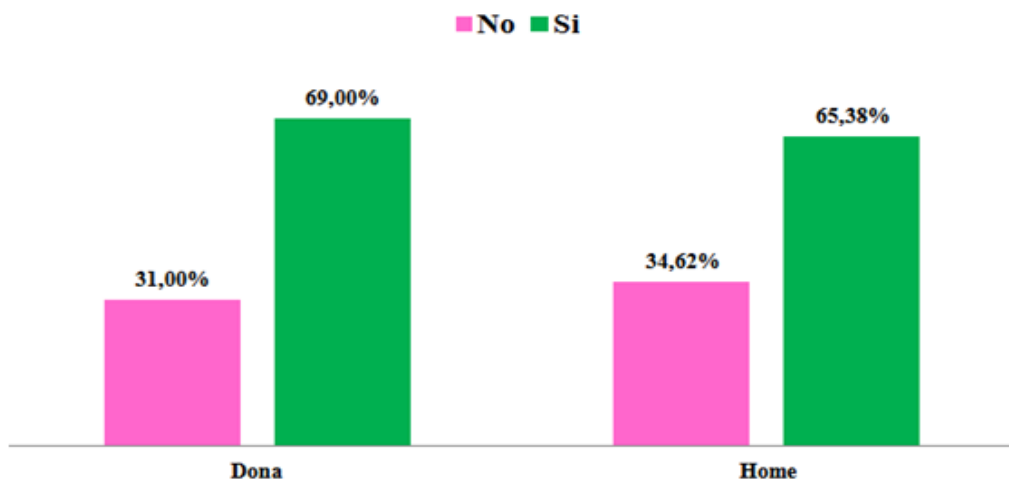
- Va trobar-ne abans de 6 mesos, però no era del seu àmbit professional
- Va trobar-ne després de 6 mesos i era del seu àmbit professional
- No en va trobar

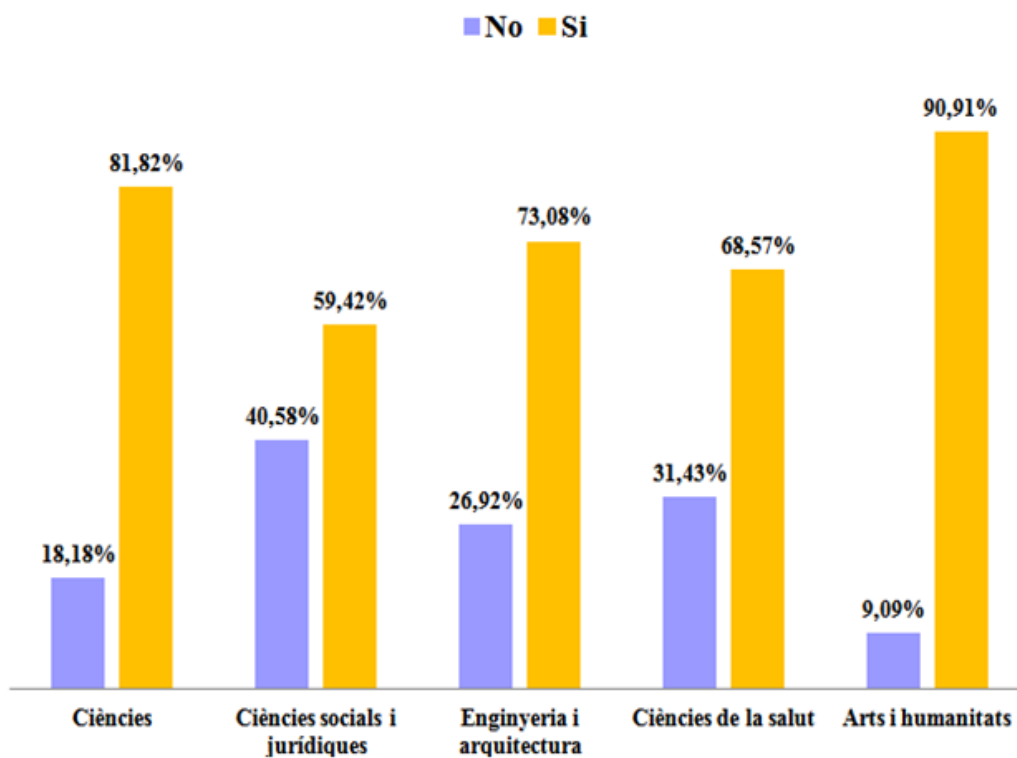
El gràfic 14 representa el total de persones emigrades que van anar en busca de feina, podem observar que el 69% d'aquestes en van trobar abans de 6 mesos d'estància, no obstant, aquesta feina no era del seu àmbit professional. Un 21% van trobar-ne una després de 6 mesos d'estar-hi, i aquesta feina era del seu àmbit professional. Finalment, el 10% no en va trobar.

6.3. Preguntes sobre la decisió a emigrar

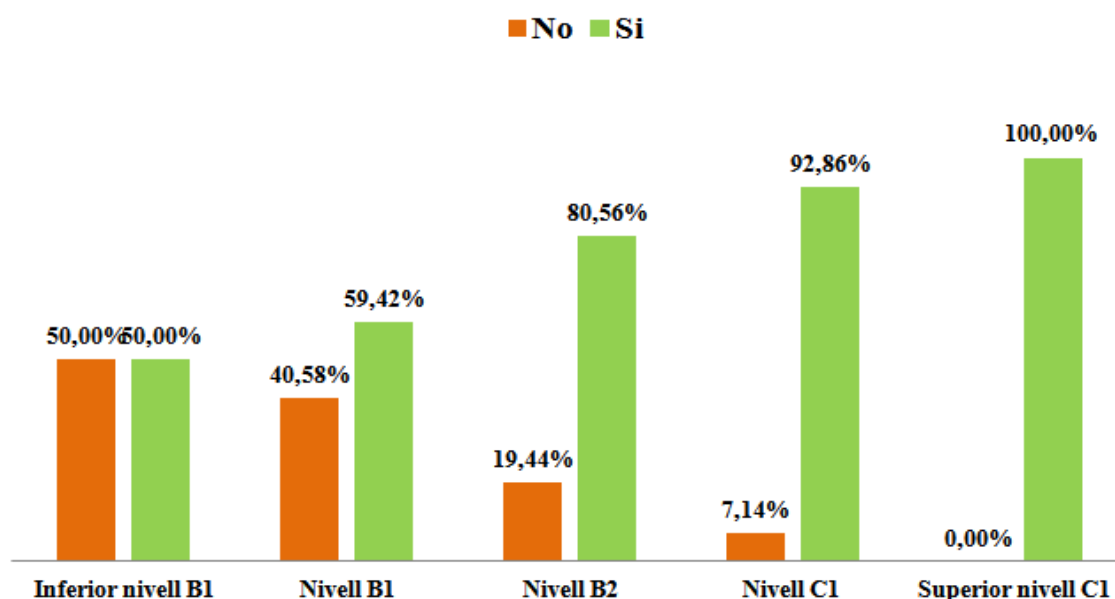
Gràfic 15: T'has plantejat marxar en relació al sexe

Gràfic 16: T'has plantejat marxar en relació a la branca de coneixement

Gràfic 17: T'has plantejat marxar en relació al nivell d'idioma

El gràfic 15 ens mostra la intenció d'emigrar dels estudiants per sexe. Podem observar que de manera molt equitativa ambdós sexes tenen la intenció de fer-ho, les dones representen un 69% i els homes un 65,39%.

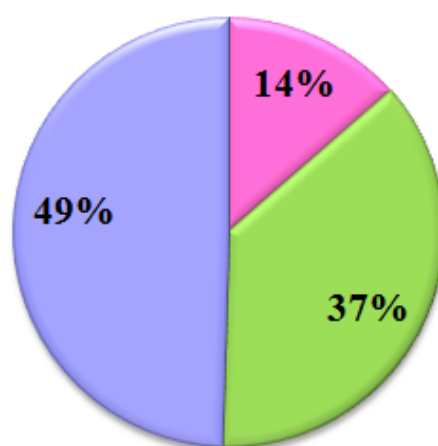
El gràfic 16 ens mostra la intenció d'emigrar dels estudiants per branca de coneixement. Podem observar que la branca d'Arts i humanitats és la que més intenció té d'emigrar, això es deu a que dintre d'aquest àmbit trobem als estudiants del Grau d'anglès, que si ho relacionem amb el gràfic 7 referent al nivell d'idioma per àmbit de coneixement, podem extreure que gràcies al idioma, les probabilitats de decidir emigrar a un altre país augmenten quan augmenta el nivell d'idioma. En aquest gràfic també podem observar que els de la branca de Ciències (81,82%), els Enginyers i arquitectes (73,08%) i els de Ciències de la salut (68,57%), tenen la intenció d'emigrar degut a que hi ha hagut un augment de les ofertes de treball a Europa en el que demanden personal per al sector sanitari, científics i també enginyers.

El gràfic 17 mostra la intenció d'emigrar dels estudiants en relació al seu nivell d'idioma. Hem pogut veure que l'idioma principal que coneixen gairebé tots els estudiants és l'anglès (taula 2). En aquest gràfic podem observar que com a més nivell d'un idioma es té, més augmenta la decisió d'emigrar, i a la inversa. Veiem, a més, com els que tenen el nivell inferior al B1, els hi dona igual emigrar com no (50%).

Per tant, a mesura que augmenta el nivell d'idioma, augmenta la intenció d'emigrar (59,42%; 80,56%; 92,86% fins arribar al 100%).

Gràfic 18: Relació entre els que volen emigrar i el temps que volen fer-ho

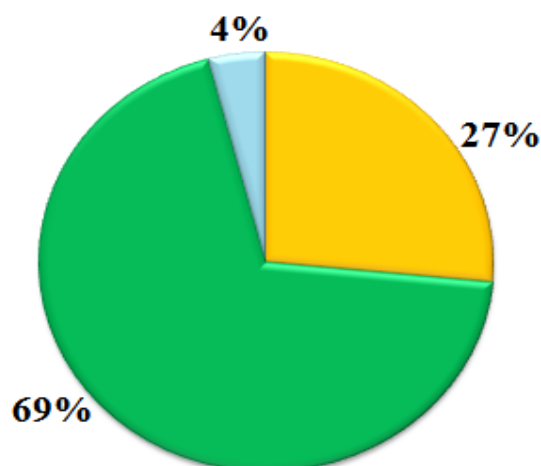
■ Menys de 6 mesos ■ Entre 6 mesos i 1 any ■ Més d'1 any

En el gràfic 18, basat en el total de persones que volen emigrar, podem observar que el nombre més elevat del gràfic (49%) correspon a la decisió a emigrar durant més d'1 any. També veiem que la segona dada més elevada és la de marxar entre 6 mesos i 1 any, amb un 37%. Aquestes dades mostren realment les ganes que tenen els estudiants de marxar d'Espanya i de no tornar-hi durant un llarg període de temps, és a dir, que no volen marxar per una simple experiència en mobilitat, sinó que volen fer-ho de forma permanent. Aquest fet es relaciona amb la teoria estructural (recordem que aquesta ens deia que les persones eren expulsades d'un lloc per diversos factors, entre aquests el factor econòmic, i que eren capturades per altres llocs amb una millor situació), tot això es dona com a conseqüència de la pèssima situació econòmica que tenim actualment a Espanya. No obstant, aquest temps només és la intenció inicial que tenen els enquestats, ja que l'estada pot variar per diferents determinats entre els quals trobem el poder tenir una feina al nou lloc de destí.

Gràfic 19: Què fa replantejar la decisió a emigrar

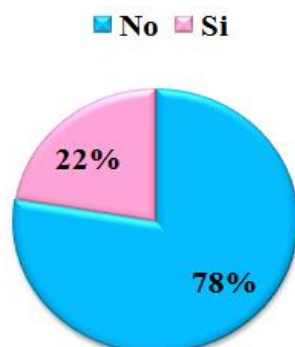
- No trobar feina en el termini d'un any
- Rebre una oferta de feina de l'estranger del meu àmbit professional
- Rebre una oferta de feina de l'estranger encara que no sigui del meu àmbit professional

El gràfic 19 mostra les persones que no tenen, en un principi, la intenció de portar a terme una migració al finalitzar la seva carrera.

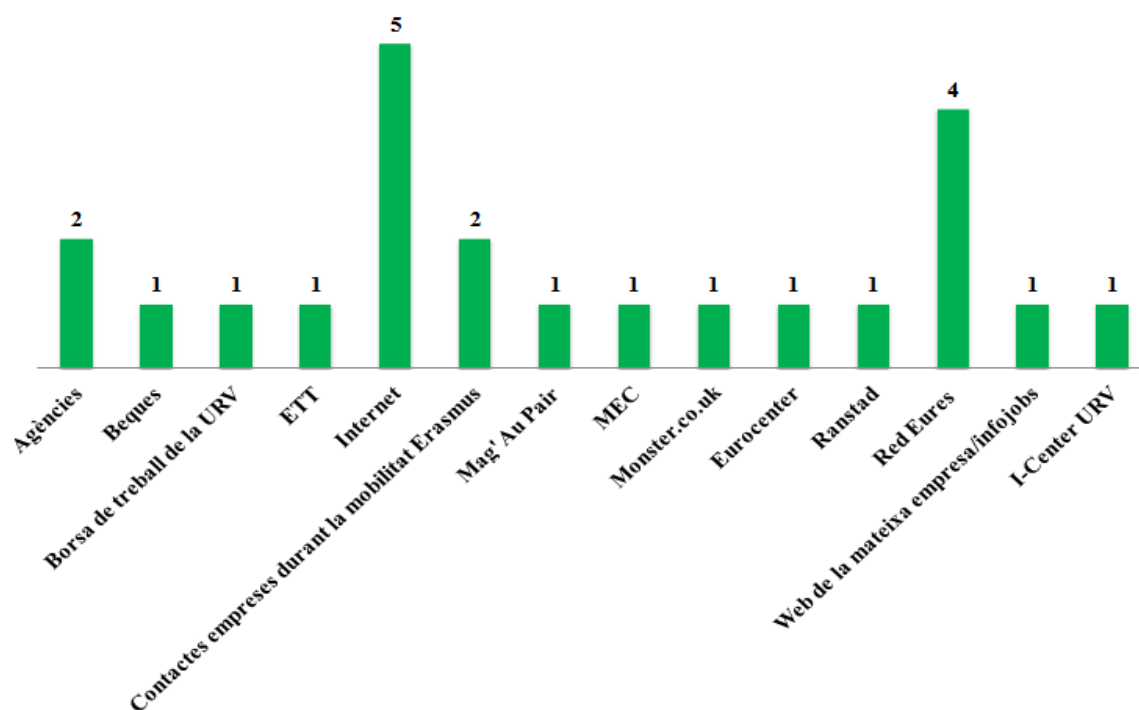
Podem observar que gairebé el total d'aquests que no volen emigrar (69%), en el cas de que rebessin una oferta de feina de l'estranger del seu àmbit professional, canviaria la seva decisió sobre no emigrar i s'ho replantejarien. Un 27% fa referència a que el fet de no trobar feina un 1 any després d'haver acabat la carrera. Per tant, podem extreure que l'oferta laboral és el principal motiu que mou als joves en l'actualitat i és el que fa possible que es doni una mobilitat laboral.

Gràfic 20: Referent a si es coneix algun mitjà per cercar feina

En el gràfic 20 podem observar que gairebé la majoria dels estudiants no saben cap mitjà per a cercar feina a l'estranger. Aquest percentatge és molt elevat i molt preocupant ja que estem parlant d'estudiants universitaris que no saben on han de buscar les ofertes de feina d'un altre país. Personalment crec que aquest percentatge seria molt inferior si molts d'aquest haguessin assistit al Fòrum de l'Ocupació que organitza la URV i en el qual hi participa la Red EURESS, que és el portal principal per cercar feina a Europa.

Gràfic 21: Quin és el mitjà per cercar feina a l'estranger

En el gràfic 21 podem observar que el mitjà principal que els estudiants coneixen correspon a “Internet”, però aquesta resposta no la considero com a vàlida ja que és “Internet” és una eina molt general, i no s’ha especificat a quin lloc d’aquest es pot cercar feina a l’estranger. Podem observar que la Red Eures només la coneixen 4 persones, això és un problema ja que és una xifra molt baixa degut a que aquest mitjà és el més important. També podem observar respostes com les “Agències” i “els contactes amb les empreses durant la mobilitat Erasmus” en 2 respostes cadascuna. Finalment, tota la resta només han obtingut 1 resposta, entre les quals trobem: la borsa de treball de la URV; Mag’ Au Pair; Monster.co.uk; Eurocenter; Ranstad; i I-Center URV.

Mag’Au Pair és una agència seria i creïble que donen serveix com per exemple: feines a l’estranger, pràctiques, cursos d’idiomes, entre d’altres. Treballen a nivell nacional i internacional oferint molts destins ⁴⁰. *Monster.co.uk* és un portal per cercar feina que realitza la selecció del personal online. Te presencia a més de 55 països i també te una plataforma que permet publicar les ofertes de feina a més de 180 països ⁴¹. *Eurocenter* ⁴² és una xarxa mundial d’oficines i agències que rep uns 13.000 estudiants cada any a les escoles d’Europa, Estats Units, Canadà, Austràlia, Nova Zelanda, Sud-àfrica i Japó. El seu objectiu és aconseguir l’excel·lència dels seus ensenyaments d’idiomes. Aquesta web no la puc considerar com un mitjà per cercar feina, ja que es centra més amb el tema dels idiomes. Finalment, *I-Center URV* és el Centre Internacional de la URV i serveix per als estudiants internacionals ⁴³.

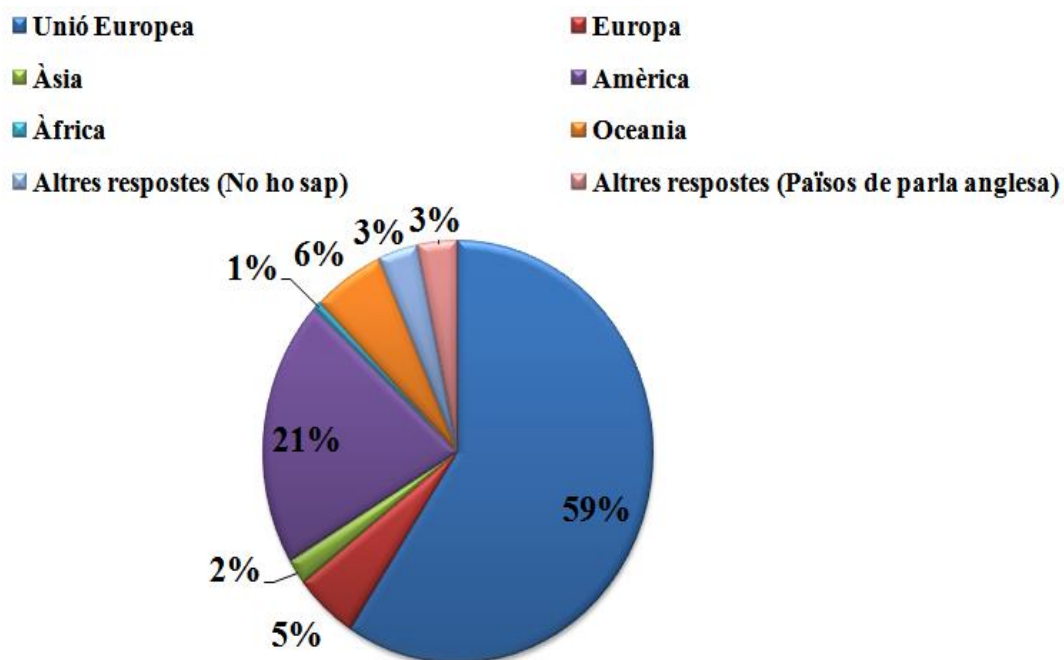
⁴⁰ http://www.magaupair.com/quienes_somos.php

⁴¹ <http://reclutamiento.monster.es/seleccion-personal/razones-para-contratar-monster.aspx>

⁴² <http://www.eurocentres.com/es/historial>

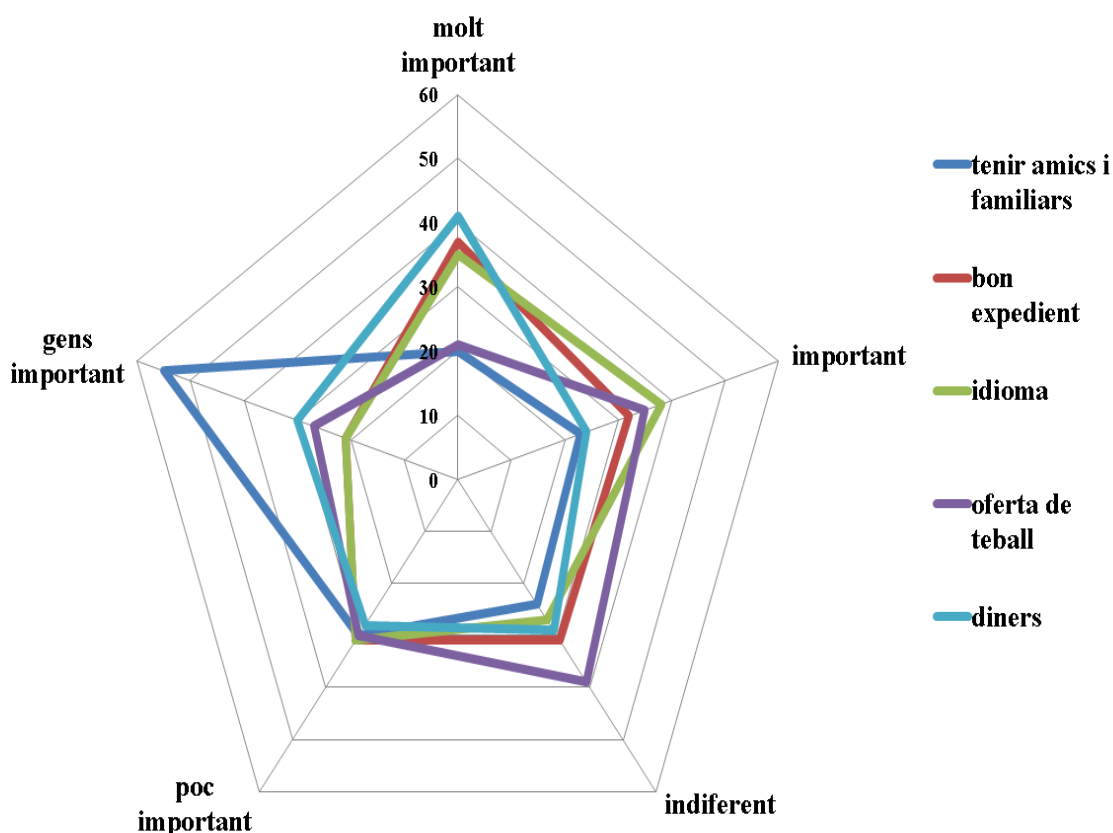
⁴³ <http://www.urv.cat/international/equipo-icenter.html>

Gràfic 22: Lloc on volen anar els estudiants que volen emigrar

Al gràfic 22 podem observar que la majoria dels estudiants d'últim curs de la URV prefereixen com a primer destí la Unió Europea (59%) i, com a segon destí Amèrica (21%).

Gràfic 23: Importància de diferents aspectes a l'hora d'emigrar

Finalment, el gràfic 23 ens mostra un total de cinc aspectes que he considerat importants d'analitzar a l'hora d'emigrar a un altre país. Els aspectes són els següents: (1) **tenir diners per a l'estància**. Podem observar que aquest aspecte és el més important per als estudiants enquestats, per tant, puc afirmar que la decisió d'emigrar a un altre país augmenta en les persones que més ingressos tenen. (2) **Tenir un bon nivell d'estudis**. Aquest és el segon aspecte més important que els estudiants han elegit, després de tenir diners, el que consideren important és tenir un bon expedient acadèmic, és a dir, que siguin persones qualificades. No és estrany que aquest aspecte sigui dels més importants ja que les persones enquestades han estat estudiants apunt de graduar-se. (3) **Parlar l'anglès o la llengua oficial**. L'aspecte de l'idioma es considerat com a important, tot i no ser el factor amb més protagonisme. Aquest aspecte no és el més important degut a que l'idioma corresponent al país on es va acabar aprenent al llarg del temps d'estar vivint al nou destí. (4) **Tenir una oferta de treball**. Sembla ser que als estudiants enquestats els hi és indiferent el tenir o no una oferta de feina al nou país de destí. Aquest fet es deu a que volen emigrar a un altre país sense necessitat d'obtenir una

oferta de feina prèviament al moment de l'emigració. (5) **Tenir amics i/o familiars al país on s'emigra.** Aquest és l'aspecte que els estudiants consideren menys important, i que per tant, no els preocupa ja que de ben segur faran noves amistats amb facilitat allí on vagin.

CONCLUSIONS FINALS

Hem vist com el concepte de migració fa referència al moviment migratori o desplaçament des d'un lloc a un altre lloc geogràfic (per exemple, un canvi de país). L'emigració és refereix a les persones que deixen el seu propi país amb la intenció d'establir-se en un altre lloc estranger. En aquest TFG les persones analitzades han estat els estudiants qualificats de la URV. Hem examinat també que la decisió d'emigrar està influenciada per diferents determinants o factors. En relació als individus estudiants, hem vist que aquests compleixen els següents: *són individus d'edat jove* (com més jove, més probable és que s'emigri); *són individus qualificats amb alt nivell de capital humà* (quan majors siguin els estudis, més probable és que s'emigri); normalment *no estan casats, ni tenen càrregues familiar, ni tenen una habitatge amb propietat, conseqüentment, els seus costos psíquics són menors* (el factor familiar és molt important ja que com més augmenta la família, menys probable és que s'emigri); tot i haver-hi alguna excepció, generalment *no tenen capital humà específic en una determinada empresa* (és a dir, que no porten molts anys treballant a una empresa degut a que són persones joves); i, *tenen idiomes* (degut a que per a l'obtenció del títol universitari se'ls hi exigeix l'obtenció d'un nivell acreditatiu d'un idioma estranger).

La situació espanyola actual es posiciona en el context d'una greu crisi econòmica, que com a conseqüència ens ha donat una taxa d'atur bastant elevada. En relació als individus estudiants, els joves són els principals individus afectats per l'atur. Tal i com hem vist, aquest 2014 els joves tenen una taxa d'atur del 52% (20 a 24 anys) i del 32% (25 a 29 anys). Per tant, l'elevat atur juvenil que té Espanya en l'actualitat representa un problema per al mercat de treball ja que aquest atur té grans conseqüències en la situació present i futur dels joves espanyols (Ministerio de Empleo, 2012). Tot plegat, i com a conseqüència d'aquest context econòmic, ens trobem davant d'una nova situació que es caracteritza pels actuals moviments migratoris que tenen lloc des d'Espanya cap a d'altres països d'arreu del món. En tot cas, hem pogut veure que és molt difícil mesurar aquests moviments migratoris degut a la limitació de les dades a poder treballar en aquesta àrea.

Tal i com hem pogut analitzar en els resultats de l'enquesta realitzada, es pot afirmar que les actuals migracions les estan realitzant principalment persones joves (*gràfic 6*) i qualificades que han acabat els estudis universitaris (*gràfic 5*) i que emigren, principalment, per a buscar una feina del seu àmbit professional (*gràfics 8 i 9*) que a Espanya és inexistent, per tant, els joves decideixen emigrar ja que estan impulsats per preocupacions en la seva carrera professional. L'emigració d'aquestes persones qualificades és el que es coneix com a "fuga de cervells". La fuga de cervells pot causar uns efectes negatius i positius a la vegada. L'efecte negatiu és que pren als millors i més brillants joves i, amb conseqüència, es perd la inversió en capital humà. I, l'efecte és positiu perquè proporciona remeses (diners que s'envien al país d'origen), contactes amb l'exterior i una experiència professional i personal als individus. Malauradament hem pogut observar que aquesta experiència professional no sempre s'ajusta amb l'àmbit professional que tenen les persones emigrades (*gràfic 14*).

En la teoria estructural de la migració, hem vist que les persones són expulsades d'un lloc/país (com pot ser per tenir uns factors econòmics deteriorats) i són captivades per d'altres (amb una millor situació econòmica). En relació amb l'actual situació d'atur dels joves i en la fuga de cervells, és per això que gairebé més de la meitat dels estudiants (*gràfic 15*) de l'últim curs de la URV s'han plantejat adreçar-se a un altre país. En un principi els estudiants (científics, enginyers, metges, professors, entre d'altres) de la URV han plantejat anar-se'n per a cercar una feina principalment a països de la UE (*gràfic 22*) durant més d'1 any (*gràfic 18*). La distància ja no és un factor que obstaculitzi la decisió a emigrar degut a que durant aquests últims anys s'han donat disminucions en els preus dels desplaçaments aeris. No obstant, la majoria d'ells no saben on han de buscar feina per a poder treballar a l'estranger (*gràfics 20 i 21*). D'una banda, els estudiants amb intenció d'emigrar després de finalitzar el seu grau universitari no volen emigrar a qualsevol preu, ja que per ells és més important el fet de tenir diners per a pagar-se l'estància que no pas el tenir una oferta de feina per a treballar i poder guanyar diners per a pagar-se l'estància (*gràfic 23*). D'altra banda, hem pogut analitzar que el treball és la principal raó que faria replantejar la decisió d'emigrar d'aquells que no tenen la intenció de fer-ho (*gràfic 19*). Gràcies al fet de tenir un bon expedient acadèmic, de ben segur molts d'ells podran tenir més oportunitats d'obtenir aquesta feina i de poder guanyar recursos per a l'estància. A més a més, el gest o l'actitud dels estudiants de no donar molta importància a l'aspecte de parlar la llengua

oficial corresponent al nou país de destí (*gràfic 17*) és un fet bastant preocupant que es pot relacionar amb el dèficit de l'idioma dels estudiants enquestats (*gràfic 7*), ja que volen emigrar a països de parla estrangera però no tenen un alt nivell d'idioma estranger. Més concretament, i en relació amb un dels destins actuals "preferits" per part de la societat, la majoria dels estudiants volen emigrar al Regne Unit, el qual és un país de parla anglesa, però la majoria dels estudiants no tenen un alt nivell d'anglès. En darrer terme, gràcies a la millora de les tecnologies de la informació és molt més fàcil per a les persones emigrades el estar en contacte amb la gent dels seus països d'origen, i aquestes afavoreixen el fet d'estar-hi més temps. Amb tot, la fuga de cervells realment esdevindrà en un greu problema si aquestes persones qualificades no decideixen retornar al llarg dels anys.

FONTS

Bibliografia

- Alaminos, Antonio, María Carmen Albert, and Óscar Santacreu. 2010. "Social Mobility of Spanish Emigrants in Europe." http://www.reis.cis.es/REIS/PDF/REIS_129_011262608477721.pdf.
- Argerey Vilar, Patricia, Lucana Estévez Mendoza, Mercedes Fernández García, and Eva Menéndez Sebastián. 2005. *El Fenómeno de La Inmigración En Europa: Perspectivas Jurídicas Y Económicas*. Madrid: Dykinson. http://catalog.urv.cat/record=b1218195~S13*cat (April 30, 2014).
- Becker, Gary S. "Inversión En Capital Humano E Ingresos."
- Beltrán, Alejandro, Michele Boldrin, Nicolás Borges, João Castello-Branco, J. Ignacio Conde-Ruiz, Enrique García, Luís Garicano, and Pablo Vázquez. "Una Agenda de Crecimiento Para España." *FEDEA (Fundación de Estudios de Economía Aplicada)*. http://www.crisis09.es/agenda/20101201_Agenda.pdf.
- Blanco, Cristina, and Hania Zlotnik. 2006. *Migraciones: Nuevas Movilidades En Un Mundo En Movimiento*. Bilbao: IKUSPEGI. Observatorio Vasco de la Inmigración.
- CES (Consejo Económico y Social). 2005. *El Papel de La Juventud En El Sistema Productivo Español*.
- *Cifras de Población a 1 de Enero de 2013 - Estadística de Migraciones 2012*. <http://www.ine.es/prensa/np788.pdf>.
- *Cifras de Población a 1 de Julio de 2013. Estadística de Migraciones*. 2013 Instituto Nacional de Estadística (INE) <http://www.ine.es/prensa/np822.pdf>.
- Diario el País. 2010. "Padrón: No Es 'Buenismo', Es Un Medio de Control." http://elpais.com/diario/2010/01/24/sociedad/1264287601_850215.html
- Duyos, Lic. Luciano. *Seminario Ciberculturas (Cuestionario)*. <http://www.slideshare.net/seminariociber/encuestassondeos-de-opinin-cmo-hacer-un-buen-cuesionario>.
- Fundación 1º de Mayo. *El Desempleo Juvenil En España*.

- Gabinet Tècnic del Rectorat. 2013. *Informe Anual Del Rector Al Claustre*.
http://www.urv.cat/media/upload//arxius/gabinet_comunicacio/informe_claustre_rector_230513.pdf.
- Gibson, John, and David Mckenzie. "Eight Questions about Brain Drain."
<http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.25.3.107>.
- González, Lucía, and Glòria Rodríguez-Pina. 2013. "Pero... ¿cuántos Se Fueron de Verdad Con La Crisis? 7 Aclaraciones Sobre La Emigración de España."
http://www.huffingtonpost.es/2014/01/04/cuantos-espanoles-han-emigrado_n_4529600.html.
- González-Ferrer, Amparo. 2013. "La Nueva Emigración Española."
<http://www.slideshare.net/MundoSpanish/zoom-pol18>.
- *Informe Juventud En España 2012*.
http://www.injuve.es/sites/default/files/2013/26/publicaciones/IJE2012_0.pdf.
- "Informe Mensual LaCaixa (Setembre)." 2013. *LaCaixa*.
http://multimedia.lacaixa.es/lacaixa/ondemand/empresa/infocaixaempresa/18/pdf/201309_esp.pdf.
- Juan J. Dolado y Florentino Felgueroso. 2012. "Fuga de Cerebros: ¿de La Leyenda Urbana Al Drama Social?" <http://www.fedeablogs.net/economia/?p=20488>.
- "La Encuesta, El Cuestionario Y Los Tipos de Preguntas | GestioPolis."
<http://www.gestiopolis.com/marketing/la-encuesta-el-cuestionario-y-los-tipos-de-preguntas.htm>.
- Martín, Francisco Alvira. 2011. "La Encuesta: Una Perspectiva General Metodológica." *Colección de Cuadernos Metodológicos Num 35*: 6.
- McConnell, Campbell R., Stanley L. Brue, David A. Macpherson, Esther Rabasco, Cecilia Albert, and Luis Toharia. 2007. *Economía Laboral*. Madrid: Mc Graw Hill.
http://catalog.urv.cat/record=b1260757~S13*cat (April 25, 2014).
- Prada, Miguel Ángel de, Walter Actis, and Carlos Pereda. 2002. *Immigració, Escola I Mercat de Treball: Una Radiografia Actualitzada*. Barcelona: Fundació "La Caixa."
- Rodriguez, Guillermo. "Los Jóvenes Emigrantes Españoles No Son Indiana Jones."
http://www.huffingtonpost.es/2012/12/01/no-son-indiana-jones_n_2224286.html.

- Sancho, Ruben. "Antes Y Después de La Crisis Económica."
<http://www.llibrepensador.com/2010/09/07/antes-y-despues-de-la-crisis-economica/>.
- Saxenian, AnnaLee. "Brain Circulation: How High-Skill Immigration Makes Everyone Better Off." 20(1)
<http://www.jstor.org/stable/10.2307/20081018?origin=crossref>.
- Stalker, Peter. 2004. *Emigrar No És Cap Ganga: Mites I Realitats*. Barcelona :: Intermón Oxfam. http://cataleg.urv.cat/record=b1269350~S13*cat (April 27, 2014).

Webgrafia

- <http://www.diccionari.cat/lexicx.jsp?GECART=0075186>
- <http://www.fedea.net/antonio-cabrales/>
- <http://www.ine.es/ss/Satellite?C=Page&pagename=INE%2finelayout&cid=1254735905566&L=0>
- www.cis.es
- http://www.urv.cat/estudis/1er_i_2n_cicle/index2.html
- <https://ec.europa.eu/eures/page/homepage?lang=es>
- http://www.magaupair.com/quienes_somos.php
- <http://reclutamiento.monster.es/seleccion-personal/razones-para-contratar-monster.aspx>
- <http://www.eurocentres.com/es/historial>
- <http://asinosvamos.es/>